Uredništvo in upravništvo Glasila je v Chicagi, Ill., 2821 So. 40. Ave., kamor je pošiljati vse rokopise, denarne pošiljatve, sploh vse, kar ima stik z listom.

Celoletna naročnina za Zdr. Države in Canado je $1.00, za inozemstvo $1.50.

GLASILO

SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE.

Entered as second-class matter January 28, 1910, at the post office at Chicago, Ill., under the Act of Congress of March 3, 1879.

V združenju je moč!

"Glasilo" izhaja vsaki teden v petek. — Cirkulacija je dosegla nad osem tisoč natisov. List je razširjen po Zdr. Državah, Canadi in stari domovini.

Cene za oglase po pogodbi. Enostopna 10 point vrsta 8 centov.

Nefrankirana ali premalo frankirana pisma se ne sprejemajo.

LETO—YEAR V. CHICAGO, ILL., 26. JULY (JULIJA) 1912. ŠTEV.—NUMBER 27.

Cena in plača.

Kapitalisti znižujejo delavcem plačo na dvojen način. Prvič plačajo delavcem komaj eno tretjino ali pa dve petini vrednosti za produkt, ki so ga izdelali, drugič pa zvišajo ceno življenskim potrebščinam še enkrat tako visoko, kot so zvišali plačo, da delavci vzlic povišani plači še manj kupijo.

Ko smo imeli zadnjo krizo, so nekatere delavske strokovne organizacije vzlic krizi obdržale nominelno mezdo, dasiravno so ponekod znižali staro mezdo. V splošnem so se pa želje kapitalistov, katere gojijo že desetletja, uresničile in vspele: v splošnem so potisnili življenski položaj delavcev na najnižjo stopinjo.

Posebno dobro se je obneslo kapitalistom, da so zvišali ceno za živila, ne da bi jim bilo treba povišati delavsko mezdo. To resnično dejstvo nas pa uči, da danes delavci pri enaki mezdi delajo skoraj za tretjino ceneje kot pred desetimi leti, ako svoj zaslužek spremenijo v blago, kar morajo zvršiti, ako hočejo kupiti potrebščine, ki jih potrebujejo za življenje.

To ni prvič, da se ameriškim delavcem znižal zaslužek na ta način.

Ko je nastala državljanska vojna, je povsod primanjkovalo delavcev, ker so krepki ljudje vstopili v armado in tako skrčili število brezposelnih delavcev. Ali vojna je stala denar in pričeli so izdajati bankovce. Ker pa nihče ni mogel prerokovati, kdo bo zmagal v državljanski vojni, se je vrednost papirnatega denarja silno znižala. Nastale so dvojne cene, ki so se obračale po tem, če je kdo plačal v zlatu ali v papirju. Cena za blago, katerega je delavec potreboval za svoje življenje, je bila preračunjena v zlatu. Naobratno pa je delavec dobival svojo mezdo v papirnatih bankovcih. Vzlic povišani mezdi je pa delavec kupil manj za svoj denar kot pred državljansko vojno. Razlika v cenah je znesla 75 odstotkov, mejtem ko je bilo nominelno povišanje plače mnogo nižje.

Položaj ameriških delavcev je bil tako slab, da so bili delavci primorani organizirati se strokovno, ako so hoteli zboljšati svoj življenski položaj. Že v oni dobi so se delavci borili ne le za zvišanje svoje mezde, temveč tudi za skrajšanje delavnika. Ker ni bilo brezposlecev, so njih boji končali z zmago za nje.

Ali isto razmerje med mezdo in cenami za blago najdemo tudi dandanes. Poleg imamo pa še veliko brezposelno armado delavcev, ki zaman išče dela. Javna tajnost je danes, da skoraj ena tretjina rudarjev vedno počiva. Pred petnajstimi leti, ko se je pričela ameriška industrija razvijati hipno so ameriški kapitalisti potrebovali v prvi vrsti rudarje, da so spravili na svitlo premog, ki je neobhodno potrebno sredstvo za razvoj železarske in jeklarske industrije. V ta namen so poslali svoje agente v Evropo, da so ondotnim rudarjem obljubili zlate gradove in jih spravili v Ameriko. Danes se pa ne potrebuje več toliko jekla in železa kot pred leti. Dograjene so železnice, železni mostovi, parniki iz jekla, pa tudi nebotičnikov se v primeri s prejšnimi leti gradi prav malo. To pa provzroča, da se ne rabi toliko premoga, in da je skoraj vedno ena tretjina rudarjev brez dela.

Vzlic brezposelnosti bodo pa delavci prisiljeni zahtevati v prvi vrsti znižanje delavnika, ako hočejo, da dosežejo v primeri z neznosno draginjo tudi primerne plače. Dokler velika brezposelna delavska armada ponuja svojo delavno moč vsaki dan na prodaj, je težko doseči višjo mezdo. Seveda ne velja to le za rudarje, marveč za delavce vseh strok, v katerih jih je mnogo brez dela.

Samoposebi se razume, da ameriški delavci ne morejo privoliti, da se jim življenki položaj zniža za eno tretjino. To dejstvo jih logično sili, da se postavijo v bran z vsemi zakonitimi sredstvi, ki so jim na razpolago. In delavci bodo tudi to zvršili, saj povsod lahko opazimo naraščajoče nezadovoljstvo v ljudstvu. Že bližnja bodočnost nam lahko prinese še hujše delavske boje, kot smo jih imeli do sedaj. Saj star pregovor pravi, da živ noče nihče pod zemljo.

Kako ravnajo z rezervisti na orožnih vajah.

Na seji avstrijske poslanske zbornice so soc. poslanci dr. Schacherl in tovariši podali brambnemu ministru interpelacijo, iz katere posnamemo naslednje:

"Pri zadnjih orožnih vajah (od 28. aprila do 25. maja) rezervistov v Porču so stlačili oddelek takozv. obrežne brambe, 136 rezervistov, 30letne ljudi, ki so skoraj vsi oženjeni in očetje, v prostor (dvorana Riosa), ki meri 193 kvadratnih metrov in je 5 metrov visok. V tem prostoru so se mučili 28 dni. V sredi je bil prazen prostor, ki je meril približno 60 kvadratnih metrov. Naokolo je bila nakopičena prtljaga, so ležale puške in tornistre in prav tenka plast slame (230 kilogramov, ko so pričakoavli inšpekcijo, so dodali še 75 kilogramov). Slama se je kmalu zmela v prah, ki so ga morali vdihavati ubogi "jetniki'. Vsled tega jih je mnogo več ali manj težko zbolelo za vnetjem vratu. Vzlic temu, da so bili bolni, so morali vojaki dopoldne na vaje. Šele ob eni, ko so se vsi trudni vrnili, so smeli k marodni viziti, čeravno ni bil polkovni zdravnik zadržan. Drugače so prišli šele popoldne na vrsto. Čeprav je zdravnik spoznal, da so bolni, so morali, ne vemo ali kazensko, ali vsled kakega posebnega vojaškega higijeničnega predpisa ostati vse popoldne v okružnem zraku prej omenjenega prostora, če niso bili ravno siljeni, da pometajo ali osnažijo stranišča.

Med nesrečniki so se jele pojavljati še druge bolezni: močan kašelj, prehlajenje, driska. Vzrok teh bolezni so bile prenaporne vaje in slabo stanovanje. Celo najtrdnejši med njimi so trpeli vsled razmer v tem stanovanju, ki bije v obraz vsem znanstvenim zahtevam, kjer so ljudje izginjali v prahu in med nogami svojih sosedov. Soparni s prahom napolnjeni zrak, je jemal ljudem sapo. V koncertu kašlja in kihanja je bil vsakdo vesel, če je imel eno uro počitka. Vzlic tem nedostatkom, se ni zganil gospod stotnik, da bi le enkrat obiskal to revno ležišče, ki je bilo naravnost v zasmeh vsem zdravstvenim predpisom.

V sobi narednikov je bila pipa za vodo, toda kozarca vode ni dobil nihče. Prostaki so morali hoditi na korito (napajala se je tam živina), da so se umivali, da so pomivali posodo, prali perilo in pili. Stranišče v vojašnici je bilo zaklenjeno in vojaki so bili prisiljeni, da so opravljali svojo potrebo na prostem, v bližini poslopja, dokler ni občinska oblast tega prepovedala, ker ni trpela take svinjarije. To je torej skrb za zdravje in življenje rezervistov. Mestni poveljnik v Poreču, stotnik pri lovcih Karol Gerbert, je bil skrajno sirov in predrzen, s svojim žaljivim obnašanjem si je pridobil sovraštvo oddelka. To je oni Gerbert, ki je pred kratkim opijanil svoje vojake s pivom in jih je potem napodil na poreško prebivalstvo. Gospod stotnik je prihajal vsak dan na vežbališče in je bil vsem v strah, običajno je nazival svoje vojake s temi imeni: K....e, Italijani in Hrvati, sama pakaža, svinje, psi, "bestie miserabili" in še več sličnih izrazov. Te priimke je ponavljal vsak dan s takim sovraštvom, s takim zaničevanjem, da je razžaljenim — vendar niso bili sami divjaki, in je bilo med njimi tudi več c. kr. uradnikov in akademikov — silila kri v glavo. Kolikokrat je aktivni praporščak spuščal svojo jezo nad ogrskimi lovci, bil jih je s sabljo in s pestmi, če so ležali na tleh, jih je suval z nogami.

Ravno tako ljubeznivo se je obnašal tudi stotnikov zaupnik, narednik Schindler, skrajno sirov človek, ki je pretepal moštvo. Narednik Schindler je udaril s pestjo vojaka Sustovicha tako močno, da je Sustovich padel. Vojaka G. Jurdana je tako zgrabil za vrat, da je imel velike modre pege. Obnašal se je kakor najsirovejši kazak, moštvo je moralo toliko časa letati, da so morali nekateri izstopiti iz vrste, drugim se je vlila kri iz nosa (slučaj Cossich). Zato je imel pa svojega psa tako rad, da je ukazal kuharju, naj prihrani za psa vsak dan lep kos govedine.

Ali je potem čudno, če je v rezervistih končno prikipela jeza na dan vsled vednega zmerjanja in krivičnih kazni (v28 dneh so dobili 23 dni zapora in so bili le 5 dni prosti)in da so po končanih vajah javno dali duška svoji opravičeni jezi? Gospod stotnik je seveda hotel ublažiti javni izbruh in je razglasil, da je pojav iredentičnega značaja — ali večina vojakov ni bila italijanske narodnosti, temveč slovanske."

Interpelacija, katero so podali soc. poslanici v avstrijski zbornici, dokazuje jasno kot beli dan, da še dandanes v domovini grše ravnajo z vojaki, kot z garjevini psi. Vsak smrkov praporščak ali kadet ima pravico, da izlije svojo jezo nad družinskimi očeti, ki so stari po trideset let. Upamo, da po prečitanju tega članka ne bo skominjalo nobenega ameriškega Slovenca vrniti s v domovino in opraviti orožne vaje. V Avstriji še dandanes smatrajo navadnega vojaka za manjvredno bitje, katerega lahko višji poljubno dražijo in trpinčijo. Interpelacija pa tudi dokazuje, da militarizem ne more obuditi v človeku druzega kot zverskih nagonov.

Ameriške vesti.

* **V Albanyu,** N. Y. je v delavnici, v kateri izdelujejo filme za kinematografične predstave, nastala razstrelba, ki je provzročila smrt dveh delavcev.

* **Zelo v temo** je zavit umor Rosenthala v New Yorku, ki se je preživljal z igrami za denar in o katerem smo poročali v zadnji izdaji. Nekateri trdijo, da je policija delovala indirektno pri umoru, drugi zopet pravijo, da je policija nedolžna kot jagnje.

William Shapiro, ki je baje lastnik misterioznega avtomobila, katerega so se morilci poslužili pri umoru, je izpovedal, da morilcev ni treba iskati med profesionelnimi igralci. Shapiro je baje tudi priznal, da so mu zagotovili, ko so najeli avtomobil, da ne preti najmanjša nevarnost od policije. Shapiro je baje pripravljen še več povedati o vzrokih, ki so provzročili umor Rosenthala. Noče pa vendar povedati tega policiji.

Zopet drugi trdijo, da je bilo za umor Rosenthala razpisanih dva tisoč dolarjev negrade.

* **V Mantivocu,** Wis., je šlo v zrak železniški voz dinamita, ki je bil shranjen v navadni šupi. Lastnika ute je raztrgalo na drobne kosce, preko trideset hiš v mestecu je pa poškodovanih.

* **Pri Hammondu, Ind.** je bila policija prisiljena udreti v bajto nekega Adolfa Hufenhausera, skopuškega čudaka.

Hufenhauser je petdeset let živel na svoji farmi, ki je obsegala 50 akrov, kot puščavnik. Naselil se je takoj po končani državljanski vojni in čakal, kedaj pride njegova ljubica izza mladeniške dobe iz Nemčije v Ameriko, da jo poroči. Seveda je čakal zaman. Mož je sameval in gladoval. Ž njim ni nihče občeval. Ko so minoli teden sosedje opazili, da se že več dni ni pokazal iz bajte, so poslali po policijo v Hammond, da s silo udre v borno kočo.

Ko je policija udrla v kočo, je stari skopuh ležal s puško starega sistema v rokah na tleh. Najbrž je hotel braniti svoj zaklad s puško pred roparji ali vsiljevalci.

V škatlji za tobak pri njegovih nogah je bil petdesetak. Krogin-krog so pa ležale kositraste škatlje, katere so bile polne zlatega, srebernega in papirnatega denarja. Vzlic temu zakladu je skopuh lakote umiral. Prepeljali so ga v bolnico, kjer so zdravniki izjavili, da bo težko okreval.

* **Tvorniški nadzornik** Edgar T. Davies za državo Illinois je podal obširno poročilo o razmerah in plačah nizko plačanih delavk v hotelih in restavracijah. Iz nepristranskega poročila priobčujemo naslednje stavke, ki so plamteča obtožnica proti sedanji družbi:

"Stanovati morajo v kletch. Njih hrana je slaba. Večkrat morajo dekleta nasititi se z ostanki, ki so ostali gostom. Da imajo po zakonu delati le deset ur dnevno, večina teh delavk ne ve. Če bi katera delavka opozorila drugo, da je upeljan zakonit deseturni delavnik, bi jo delodajalec takoj odpustil."

"Večina deklet, ki delajo v restavracijah in hotelih morajo prej ali slej zaiti na slaba pota."

"V nekem slučaju so morala lepa dekleta nositi na mizo pri možkih, grda pa pri ženskah."

"Dobrosrčni ljudje, ki hitro obkolijo na ulici žrtev ulične železnice, jedo brezbrižno v restavraciji, v kateri jim slabotno in do smrti utrujeno dekle streže, ali pa gredo brezmiselno mimo ženske, ki že deset ur na kolenih drgne tlak."

* **Iz Cherbourga** poročajo, da so na parniku "Philadelphia", ki je lastnina "American Line", prisilili natakarje, da so kurjačem dovažali premog.

Ob času katastrofe "Titanica" se je mnogo pisalo in govorilo, da je najnujnejša potreba, da je vsak parnik opremljen z zadostnim in izvežbanim moštvom. Katastrofa "Titanica" še ni pozabljena in že je zopet vse v starem tiru. To dejstvo spričuje koliko so vredne širokoustne izjave naših oficioznih, dokler je v človeški družbi uveljavljen lov za profitom kot načelo.

* **V Chicagi** je sodnik obsodil William B. Wenhama in Georg Essenberga, zastopnika tvrdke "Chicago Safe in Merchandise Co." vsakega na 100 dolarjev globe, ker sta rabila na izdelkih tvrdke unijsko znamko, do katere tvrdka ni imela pravice. Ta slučaj nam kaže podjetniško umazanost v pravi luči. Unijska znamka jim je všeč, plačati pa nočejo delavcev po unijski lestvici.

Odlomki iz zgodovine Zdr. držav.

Po raznih virih sestavil J. Z.

(Nadaljevanje.)

V dobi, ko je bil Cortez odsoten s svojo ekspedicijo, so se dvignili Mehikanci v glavnem mestu. Vsi domačini so bili nakrat po konci in v orožju. Alvarado, ki se je bal vstaje s strani Mehikancev ali pa iz lastne krvoločnosti, je napadel Mehikance, ko so obhajali neko veliko slavnost. Pri tem napadu je pobil kakih pet sto voditeljev in duhovnikov. Nepričakovan napad je ljudstvo tako razburil, da je zagrabilo za orožje in pričelo oblegati Alvarada v njegovem taborišču. Španci so bili v veliki stiski in nevarnosti, ko je Cortez na čelu svoje nove vojske prišel v mesto. Prišel je v mesto, ne da bi mu nasprotovali Indijanci, in se združil s četo Alvarada. Ali Mehikanci so bili sedaj nezaupljivi in vsa diplomacija španskega pustolovca ni mogla vplivati tolikо nanje, da bi se zopet pomirili in zaupali tujim osvojevalcem. Že po nekaj dnevih je prišlo do spopadov. Po ulicah je tekla kri Indijancev v potokih. Padli so tisoči, mejtem ko se jim je posrečilo maščevati se nad tujci. Boji so trajali skoraj štiri mesece v mestu in okolici, v katerih so bili Španci vedno zmagovalci. Ali vzlic zmagam bi Španci na zadnje le podlegli indijanski premoči.

Da bi se Cortez rešil iz nevarnosti, se je poslužil zelo grdega in umazanega sredstva. Prisilil je Montezumo, da je šel na streho paloče, ki je bila pred velikim štirikotom, ki je služilo obleganim Špancem za taborišče, da bi domačinom, svojim podanikom priporočal, da naj sklenejo mir z belimi osvojevalci. Ko je Montezuma stopil na streho in pričel govoriti, je nastala splošna tihota. Ali komaj so njegovi podaniiki izvedeli, kaj jim priporoča njih cesar, je nastal silen vihar. Proti Montezumi se je vsula toča kopji in padel je smrtno zadet na streho, od koder so ga Španci odnesli na varno. Po nekaj dneh je umrl za ranami, mejtem ko so se njegovi bojevniki umaknili, ker so jim Španci prizadjali ponovne in izdatne izgube. Vseeno je bil pa Cortez prisiljen zapustiti mesto. Prišlo je do velike bitke, v kateri so zopet podlegli Indijanci. Španci so v tej bitki zaplenili sveto bandero Mehikancev, ki so po tem porazu bežali na vse strani. V decembru 1520 se je Cortez zopet vrnil proti glavnemu mestu. Po več mesečnem obleganju se je mesto podalo. Cesarstvo Montezume je bilo uničeno in Mehika je postala španska provinca.

Med mnogimi priznanja vrednimi možmi, v začetku šestnajstega stoletja je živel neki Feridand Magellan. Po rojstvu je bil Portugalec, po poklicu pa pomorščak izvanrednih zmožnosti. Magellan se je odločil, da bo proti jugozapadu iskal pot v vzhodno Indijo. Prosil je portugalskega kralja za pomoč. Vladar ga je hladno poslušal in ni storil nič, da bi se uresničili njegovi načrti. Magellan je bil vsled odklonitve ozlovljen in je šel na Špansko, kjer je španskemu vladarju Karolu V. predložil svoj načrt. Karol V. je sprejel ponudbo in je ukazal, da se pripravi brodovje, obstoječe iz petih ladij, pod poveljstvom Magellana za pot.

V avgustu 1519 je brodovje zapustilo Sevillo. Jadralo je jugozapadno, in Magellan je kmalu priplul do južnoameriškega obrežja. Vso jeseni je porabil za odkritja. Vedno je upal, da odkrije kakšno morsko ožino, ki vodi v ocean, katerega je Bilbao odkril pred šestimi leti. Nezadovoljen s svojimi vspehi, je prezimil nekje v Braziliji — seveda je bilo tam poletje, ker je na južni strani ravnika (ekvatorja). Ko je znova odjadral na nadaljna odkritja, je priplul do ožine, ki nosi še danes njegovo ime. Magellan, ne boječ se pomorskih viharjev in hrepeneč po novih odkritjih, je preplul morsko ožino in dospel na odprto morje. Vreme je bilo krasno in modri valčki sinjega morja so se zibali ob lahnem vetriču. Magellan je imenoval mirno in nepregledno morsko ravan Pacifik ali Tihi ocean.

V oceanu je obrnil rivce svojih ladij proti severozapadu in je vozil v tej smeri skoraj štiri mesece. Na tem potu je mnogo trpel, ker mu je primanjkovalo vode in živeža. V marcu 1920 je priplul do otočja Ladrones (Tatinskega otočja), ki je nekako sredi pota med Avstralijo in Japonsko. Jadrajoč proti zapadu je dospel do Filipinskih otokov, kjer je padel v boju z divjaki. Brodovje ni bilo oddaljeno niti štiri sto milj od Kitajske. Izvolili so novega kapitana in nadaljevali pot do Molukov, kjer so naložili vsakovrstnih dišav za evropejski trg. Ena sama ladja je srečno dokončala pot proti zapadu. Na to ladjo so se ukrcali pomorščaki z drugih ladij, ki so se po objadranju rta Dobrega upanja vrnili dne 17. septembra 1522 na Španско. Plovba okoli sveta je bila dovršena, ki je prinesla neizpobiten dokaz, da je naša zemlja okrogla. Teorija starega zvezdoslovca Mandevilla in pomorščaka Kolumba je triumfirala nad trditvami nazadnjaških mračnjakov.

Prihodnja pomembna vožnja proti ameriškemu obrežju se je zvršila leta 1520. Lucas Vasquezde de Ayllon, ki je bil sodnik na St. Domingu, kjer je osredotočil v svojih rokah ogromno bogatstvo, je vodil ekspedicijo. Združil se je s šestimi drugimi ljudmi, ki so hrepeneli po bogatstvu in da navalijo Indijancev na Bahamas, da bi obdelovali njih plantaže kot sužnji. Ko so bili že blizo svojega cilja, jih je zajel velik vihar, ki jih je podil proti severu in obrežju South Caroline (južne Karoline), Ladji, katerima je zapovedal osebno Ayllon, sta se zaidrali ob ustju reke Cambahee. Deželi so dali ime Chicora, reko so pa krstili za Jordan. Boječi oljudni in prijazni domačini so prišli na ladji z darovi, ko jih je minila bojazen. Ko sta bila oba krova polna domačinov, je Ayllom vporabil ugodno priliko in odjadral na široko morje. Nekaj dni kasneje, je zopet nastal hud vihar, ki je potopil eno ladjo. Za domačine je smrt v oceanu bila nekakšna dobrota, ker so se izognili sužnosti na španskih plantažah.

Ko se je Ayllon vrnil v Španijo, je Karolu V. povedal o svojem razkritju, ki ga je imenoval guvernerjem Chicore in mu dal oblast zasesti deželo. Ko se je leta 1525 prvič vrnil v svojo provinco, so ga Indijanci sprejeli sovražno. Njegova najboljša ladja je v ustju Jordana zapeljala na suho. Razkačeni Indijanci so napadli ekspedicijo in pobili mnogo izdajalskih pomorščakov. Ayllon je bil vesel, da je rešil svoje življenje. Vrnil se je na St. Domingo; njegovo premoženje je bilo popolnoma uničeno. Tako žalostno je končal prvi poskus, ko so hoteli zasužnjiti Indijance.

Leta 1526 je Karol V. imenoval Pamphila de Navaeza guvernerjem Floride. S tem mu je dal tudi pravico, da zasede deželo. Ozemlje, preko katerega je bil imenovan guvernerjem, se razprostira od rta Sable od treh petin pota okoli Mehikanskega zaliva do ustja reke Palms. Narvaez je dospel v aprilu leta 1528 v Tampo. S seboj je imel dvesto in šestdeset vojakov in štirideset konjenikov. Domačini so jih sprejeli lokavo. Kazali so jim svoje zlate izdelke in jim namignili, da je zlato proti severu. Za lakomne, po zlatu hrepeneče Špance je to zadostovalo. Napotili so se proti severu in zašli v šume in močvirja. Nikjer niso našli sledu o bogatih mestih. Prišli so do reke Withlacoochie, katero so prekrižali plavajoč, in do Suwanee, preko katere so se peljali v čolnih. Končno so dospeli do Apalachee, majhnega sela, s kakimi štiridesetimi kočami. To je bilo mesto, o katerem so jim pripovedovali ogleduhi.

Lačni in izmučeni so se zopet vrnili v šume. Prekoračili so močvirja in potoke. Na potu proti morju so silno trpeli vsled napadov s strani divjakov, ki so jih vedno opazovali in jim bili za petami. Po trudapolnem potu so prišli v luko St. Mark, kjer so mislili, da jih čakajo ladje. Z velikim trudom so zgradili majhne ladje, na katerih so odrinili na široko morje proti španskim naselbinam v Mehiki. Zajeli so jih hudi viharji, ki so jih gnali zopet proti obrežju. Nekateri so utonili, druge so potolkli divjaki, majhna peščica se je pa rešila na suho, kjer jo je čakala sredi nepreglednih šum grozna smrt lakote. Od vse pustolovske družbe so se rešili štirji možje pod vodstvom pogumnega De Vaca, prvega lajtnanta ekspedicije. Prišli so do majhnega sela San Miguel ob pacifiškem obrežju. To je bil pohod poln groze in trpljenja, kakeršnih zgodovina le malo pozna.

Ali Špancev taki nevspehi niso ostrašili.

Leta 1537 so nameravali prirediti novo ekspedicijo, kateri naj bi načeloval Ferdinado de Soto, ki je kot osebni prijatelj Pizarra spremil njega v Peru, odkoder se je vrnil z velikim bogatstvom. Bil je zelo popularen v Španiji in vladar mu je izpolnil vsako željo. Po lastni volji je bil imenovan guvernerjem Cube in Floride s pravico, da sme zadnjo deželo osvojiti poljubno. Pridružilo se mu je mnogo mladih Špancev, večinoma ljudi, ki so imeli bogatstvo in ugled. Izmed teh je izbral šest sto najbolj pogumnih in čvrstih. Oblečeni so bili v dragocene viteške oprave, ki so bile takrat v navadi. Delale so se velikanske priprave za osvojitev nove dežele. Pripravili so veliko zalogo orožja in živeža, verig za sužnje in orodja za izvrševanje vsakovrstnega dela. Učili so krvne pse loviti begune. Za mlade viteze so pripravili igralne karte, da bi se kratkočasili na morju z raznimi igrami. Dvanajst duhovnikov je imelo zvrševati verske ceremonije. Ukrcali so tudi čredo prešičev z namenom, da jih odebele v novem svetu s koruzo.

Ko je bilo po enem letu vse pripravljeno za odhod, je kastiljanska eskadra, obstoječa iz deset ladij zapustila luko San Lucar, da osvoji nepoznani svet. Brodovje se je ustavilo v Havani, kjer so moštvo sprejeli z velikanskim navdušenjem. De Soto je pustil svojo soprogo na Cubi, da jo vlada tekom njegove odsotnosti. Po dvetedenski vožnji se je zasidral v zalivu Tampa v začetku junija 1539. Ko so nekateri Kubanci, ki so se pridružili njegovi ekspediciji videli prvič velikanske, tihe šume in umazana močvirja, so se vrnili na varno proti domu. De Soto in njegovi vitezi so se norčevali iz take strahopetnosti in so pričeli prodirati proti severu. Na potu so bredli skozi močvirja, plavali preko rek in se bojevali z Indijanci. Po trimesečnem pohodu so prišli v mesecu oktobru do naselbin Apalachiancev. Vtaborili so se ne levem bregu reke Flint, da prezimijo. Štiri mesece so ostali v tem taboru, iz katerega so pošiljali male čete na nova odkritja. Ena četa je dospela do zaliva Pensacola, kjer je zvršila vse potrebno, da pride živež še tekom leta iz Cube.

Zgodaj spomladi so Španci zapustili svoj tabor in se napotili proti severovzhodu. Neki indijanski ogleduh jim je povedal, da leži v omenjeni smeri mogočno indijansko cesarstvo. Neki španski vojak, ki je bil na pohodu z Narvaezem, je trdil, da so povesti Indijanca navadne izmišljotine. Ali De Soto ga je zavrnil, da hoče najti zlato ali pa videti revščino z lastnimi očmi. Na ta način je prisilil pustolovce, da so šli skozi šume, preko rek in barij. Koncem aprila 1540 so prišli do reke Ogechee. Tu je indijanski ogleduh rekel, da je bolan in ni hotel iti dalje. Ko so duhovniki "izgnali iz njega slabega duha", jih je zopet vodil naprej, dokler jih nekega dne ni zapustil sredi gozda. Okoli prvega maja so prišli do South Caroline; bili so dva dni hoda oddaljeni od mesta, kjer je Ayllon zgubil svoje ladje in ljudi ob ustju reke Jordan. Od tukaj so se obrnili proti zapadu. Ali težko je verjeti, da je Soto s svojimi ljudmi prekoračil gorovje, ki vodi v North Carolno in Tennessee. Najbrž je nadaljeval pot preko severne Georgije, potem se je pa obrnil proti Alabami in nadaljeval pot proti morju, dokler ni prišel do utrjenega indijanskega mesta Mauville ali Mobile, kjer se je vnela huda bitka z domačini, v kateri je padlo dva tisoč in pet sto Indijancev. De Soto je izgubil osemnajst mož in približno osemdeset konj. Ranjencev je pa imel okoli sto in petdeset.

(Dalje prih.)

— **Norčava miljonarka.** Med tem ko umirana miljone ljudi od lakote, ne vedo drugi, ki sede v zlatu, kako bi se znebili denarja, ki so jim ga prigarali delavci v potu svojega obraza. Iz New Yorka poročajo o milijonarki Lawrence, ki je nepričakovano podedovala ogromno vsato 3 miljonov, na kakšen način je razsipavala denar. Kupila je krasno palačo, okolo katere se je razprostiral lep in širen park. Na vrtu so rasla najžlahtnejša drevesa. Iz Libanona si je naročila celo več ceder, ki jih je nasadila v parku in jih imenovala Salomonov gaj. V službi je imela zgolj evropske aristokrate, ki jih je v Ameriki kakor smeti. Kuharica je bila potomkinja iz prastare francoske plemiške rodovine, kočijaž je bil pristen marki, frizer je bil baron iz Nemčije, neki italijanski markeze je opravljal v hiši bolj priprosta dela. Imela je tudi domačega slikarja, ki jo je moral slikati v najrazličnejših pozah. Mlad pisatelj je moral v lepih verzih opevati njeno vsakdanje razpoloženje. Slednjič si je hotela zgraditi še lastno gledališče. To je bilo pa njenim otrokom že preveč in zato so jo tožili in zahtevali za svojo mater varuha. Pred sodiščem se je dama bridko pritožila, da ji otroci ne privoščijo najmanjšega veselja. Sodišče je bilo drugačnega mnenja in ji je postavilo za varuha njenega najstarejšega sina, ki ga je ona prav pred kratkim zavrgla, ker se je zaročil z neko plesalko na vrvi.

GLASILO
Slovenske Narodne Podporne Jednote

Izhaja tedensko.

LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Uredništvo in upravništvo:
2821 SOUTH 40th AVE.,
Chicago, Ill.

Velja za vse leto $1.00.

ORGAN OF THE SLOVENIC NATIONAL BENEFIT SOCIETY
Issued weekly.

OWNED BY THE SLOVENIC NATIONAL BENEFIT SOCIETY

OFFICE:
2821 SOUTH 40th AVE.,
Chicago, Ill.

Subscription, $1.00 per year.

ALLIED PRINTING TRADES UNION LABEL COUNCIL CHICAGO 31

DOPISI.

Yale, Kans.

Kapitalistična grabežljivost in lakomnost po večjem profitu, sta zopet ugrabili enega brata iz naše srede.

Naš brat Frank Spec je dokončal delo na svojem prostoru. Po končanem delu se je napotil proti domu. Prišedši do vspenjače, je vstopil v njo z nekim črncem. Ko je vspenjača napravila kakih deset čevljev pota, se nakrat prevrne ali prevaga. Črnec se je ujel, v smrtnem strahu se je trdno prijel in ostal nepoškodovan. Naš brat je pa dobil tako težke poškodbe, da je izdihnil. Po zdravniški preiskavi mu je zlomilo tilnik in ga stisnilo preko ledvic. Njegovi tovariši, ki so prihiteli na mesto, da bi ga rešili, so ga morali izpustiti, da je padel na dno, ker so bili v nevarnosti, da ponesrečijo. Siromak je pri padcu poleg omenjenih poškodb dobil še kilo.

Rajni je delal že sedem let v rovu, v katerem ga je zadela nesreča in je last Western Coal and Mining družbe.

Po mojem mnenju družba najmanj pazi v državi Kansas za varnost svojih delavcev. Taka nezgoda je nekaj nezaslišanega, ker je danes tehnika izumila vspenjače, ki so popolnoma varne in se ne morejo prevagati, dokler strojnik tega noče. Seveda je bogati družbi več za mulo, kot za trpina, kateremu vzamejo od njegovega produkta do 50 ali še več odstotkov. Vspričo takih nezgod mora vzkipeti delavcu kri, ker mora pričakovati, da nekega dne pride vrsta nanj in ga vbijejo kot nemo živinče v klavnici.

Rtjni brat je bil star 42 let, rojen v Zabukovju pri Sevnici ob Savi. Bil je samec. V domovini za pušča dva brata in eno sestro.

Pokojni je bil tih in miren človek, pa vobče priljubljen. Pri pogrebu je bila udeležba ogromna. Udeležila so se pogreba društva S. N. P. J. — A. S. B. P. D. in S. S. P. Z., katerih je bil rajni član. Pa tudi veliko število članov orgnizacije "Združeni rudniški delavci v Ameriki", ki so sinovi raznih narodov, so se udeležili pogreba in spremili svojega ponesrečenega tovariša k zadnjemu počitku.

Slovenci in Slovenke. Ta žalostni dogodek nas zopet uči, kolike vrednosti je za nas podporna organizacija. Rojaki pridružite se podporni organizaciji, dokler ste zdravi in čili, kajti noben koledar ne pove ure ne dneva nesreče.

Svojcem našega rajnega brata izrekamo naše sožalje, njemu pa bodi gruda lahka v tujini.

John Jenčič.

Blocton, Ala.

Dne 18. t. m. je vbilo v rudniku "Slovenca" Friderika Povšeta. Kdo ve, kolikokrat je v svojem življenju šel kljubujoč nevarnostim pod zemljo, da v potu svojega obraza ob mukotrpnem delu spravi svitli diamant na površje? Vzlic mnogoletnemu delu ni postal bogatin, ni si mogel prihraniti toliko, da bi na stara leta brezskrbno gledal bodočnosti v obraz. Pokojni je bil star okoli šestdeset let. To pove vse delavcu! Dne 18. t. m. je šel zadnjikrat na delo. V rovu se je odtrgala debela plast premoga in padla nanj s tako silo, da je takoj izdihnil. Kapitalizem je zopet obogatel za eno žrtev.

Rajni je bil obče priljubljen. Bodi mu lahka zemljica v tujini!

Jos. Ulčar.

Yukon, Pa.

V treh premogovnikih delamo sedaj s polno paro. V enem premogovniku pa ne delamo, ker nam ga je zalila voda, in tudi ne vemo, kedaj se z delom prične. Zadnji čas smo imeli hude nalive, ki so provzročili, da je sedaj rudnik pod vodo. Za delavca se že vedno tako obrača, da je siromak. Ako rudniki zaposlujejo, potem pa kakšna naravna prikazen provzroči, da z delom ni nič, ali da je omejeno.

V podporni organizaciji pa še dosti dobro napredujemo. Naše društvo "Novi Dom", štev. 117 je na seji dne 14. julija zaključilo, da priredi dne tretjega avgusta veliko veselico, na katero vabi najuljudneje naslednja društva: "Edinost", štev. 23, Darragh, Pa. "Dom in Svet", štev. 181, Adamsburg, Pa.; "Prostomisleci", štev. 87, Herminine, Pa.; "Slovenska Zastava", štev. 64, W. Newton, Pa.; pevsko društvo iz W. Newtona, Pa. in "Lunder Adamič", št. 165, Wick Haven, Pa.

Za veselico smo najeli slovensko godbo iz W. Newtona. Na veseličnem prostoru imamo kegljišče in biljard. Veselica bo sploh vsestransko zanimiva.

Za moške je vstopnina eden dolar, ženske in dekleta so pa vstopnine proste.

Vsem bratom in sestram tukaj in v okolici kličem: Na veselo svidenje dne tretjega avgusta v Jakob Pišlerjevi dvorani.

John Vidmar.

Girard, Ohio.

Veselica društva "Ljubljana", štev. 49. je dne 7. julija prav dobro vspela. Solnce je pripekalo z vso silo, ko smo se bližali prostoru za gozdno veselico. Ali njegovi žgoči žarki so izgubili kmalu svojo moč, ko smo vstopili v hladno senco, da se pri čaši ječmenovca ohladimo in veselo pokramljamo med seboj. Veselica je dobro vspela! Zategadelj tudi izrekamo vsem zahvalo, ki so pripomogli do vspeha, posebno pa društvu "Slovenski Narod", štev. 153 iz Youngstowna, O. in društvu S. S. P. Z., ker so nas člani omenjenih društev obiskali v tako velikem številu. Seveda jim vrnemo tudi mi ob priliki. Zahvalimo se tudi našemu bratu M. Stepanoviču, ki nam je preskrbel vse potrebno za veselico, vrhu tega pa še daroval pet dolarjev v društveno blagajno.

Frank Geršak, tajnik.

Chicago, Ill.

V soboto zvečer, dne 20. t. m. je lil dež kakor iz škafa. Veter je pihal od jugovzhoda, obetajoč nič dobrega za prihodnji dan. Vsak brat in sestra društev "Slov. nar. podp. jednote" v Chicagi je drugo jutro vstal v strahu. Njegova prva pot je bila k oknu, da se prepriča, ako je vreme ugodno za skupen izlet. Ali nebo je bilo čmerno. Nikjer ni bilo opaziti solnčnega žarka. Veter je pihal od vzhoda in skupljal dežonosne oblake v nepredoren zastor, ki je visel nad Chicago in okolico kot težak plašč, obetajoč, da se vsaki trenotek pretrga in izlije svojo vsebino na zemljo. Vzlic slabim občutkom izzivajočemu vremenu, ki mori ob takih dnevih človeško dušo, se bratje in sestre niso dali ostrašiti, da bi ostali doma.

Zgodaj zjutraj so bili v romantičnem in krasnem naravnem parku ob reki Desplaines bratje, ki so imeli prvi vršiti delo na gozdni veselici. Kmalu za njimi so prišli bratje in sestre iz So. Chicage, Pullmana in pevski zbor Slovan iz So. Chicage. Po enajstih so prikorakali v park z godbo na čelu bratje in sestre raznih društev Slov. nar. podp. jednote, ki so se udeležili pohoda. Kmalu za njim so prišli Jolietčani. Nakrat je vse oživelo, dasiravno so temni oblaki viseli nad parkom in okolico, kakor da bi jih bil Jupiter Pluvius prikoval na nebo za strašilo. Ali za njimi so vedno prihajali še drugi bratje in sestre, kakor tudi Slovenci in Slovenke, ki simpatizirajo z našo jednoto, v park, uvidevši, da oblaki nočejo izliti svoje mokre vsebine in prekrižati veselico naprednih ameriških Slovencev.

Popoldne je postalo živo pri pivotoču. Pa tudi naše vrle sestre so imele obilo opravila, da so nasitile lačne z dobrim in okusnim prigrizkom. Majhne deklice so ponujale na prodaj različno sadje in pomagale društvom do boljšega gmotnega vspeha. Brat Žvanut in br. Shneider sta imela pod svojim nadzorstvom kolo. Da pri tem delu nista mogla hraniti svojih pljuč, se samoposebi razume. Na kegljišču so ropotale kroglje, kakor če bi Turki streljali na italijansko eskadro, ki hoče v Dardanelle. Na reki Desplaines so se zibali čolniči, ki so bili napolnjeni z izletniki. Popoldne se je pokazalo za nekaj časa solnce izza oblakov, kot bi hotelo izraziti svoje zadovoljstvo nad izletniki, ki so šetajoč ali sedeč pri mizah izmenjavali v veselih pogovorih svoje misli, ali pa igrajoč pristne domače in narodne igre, zabavali drug druzega. Fotograf je imel obilo posla, ki je izdelaval slike na hitrico. Pa tudi br. F. Stonich je kot amater-fotograf vjel dvanajst skupin in posameznikov na svoje plošče, katere v kratkem razveseli s slikami dopisnicami.

Popoldne sta nastopila oba pevska zbora: "Orel" iz Chicage in "Slovan" iz So. Chicage. S krasno ubranim in milodonečim petjem sta pridobila kmalu srca vseh izletnikov, ki so njiju odškodili za izvanreden duševen vžitek z burnim ploskanjem.

Proti večeru so fantje zapeli v skupinah marsikatero lepodonečo in domačo podoknico, ki je v starejših izletnikih obudila misel na minole in prošle dnove izza mladih let onkraj velike luže.

Čas je hitel in mrak je pričel zavijati naravo v svoja temna krila. V majhnih in večjih skupinah so izletniki pričeli mirno zapuščati park. Kmalu je bil park zavit v temo, v grmovju je pa ameriški slavec udarjal svojo večerno pesen, zahvaljajoč se naravi, ki je bogato pogrnila mizo zanj in njegovo drobno družino.

a.—

Piney Fork, O.,

Minolo je šest mesecev, odkar smo vstanovili naše društvo "Novo leto". Marsikdo bi mislil, ker se nismo vedno oglašali z dopisi v našem "Glasilu", da nismo nič napredovali. Ko smo pričeli z delom za ustanovitev novega društva, so se nekateri bali, da bo nemogoče obdržati društvo. Rekli so, da je premalo Slovencev v tukajšni naselbini in okolici. Vseeno smo pa ustanovili društvo z dvanajstimi člani. Kmalu za tem so štirje odpotovali: dva sta vzela prestopne liste, dva pa odstopila. V tem času smo pa dobili štiri s prestopnim listom in enega novega člana. Tekom prvih šest mesecev res nismo napredovali z novimi člani, ker je bilo treba ob ustanovitvi dobiti vse nove člane. Kakor so razmere sedaj, pa dobimo v kratkem nekaj novih članov, kake 4 ali 5 pa s prestopnimi listi, ki so se tukaj naselili iz Morgana, Pa. Posebno br. John in Maht Drmota sta mi dobro znana kot vneta delavca na polju narodne prosvete. Treba je dobiti tudi druge slovanske narode Čehe, Poljake in Slovake za naše društvo. Štiri že imamo in v kratkem jih bode še več. Naša dolžnost pa je, da jim pokažemo, da jih smatramo za enakopravne brate, kot če bi se rodili Slovenci. Naše društvo bode tudi poslalo delegata na konvencijo v Milwaukee, da se tam, kjer je pristojno mesto uredi vse, kar je potrebno za dobrobit naše jednote.

Druzih slovenskih društev ni pri nas. Vsa znamenja pa kažejo, da bodemo v kratkem ustanovili socialističen klub. Ker smo pri raznih podpornih društvih in organizacijah, hočemo biti tudi pri socialistični stranki, katera je edina delavska in mednarodno organizirana stranka, ki narašča hitro po vse msvetu v nepremagljivo delavsko armado, kateri ni treba rabiti puške in meča, da osvobodi delavce iz današnje kapitalistične sužnosti. Tembolj ko bodo razni humbugarji črnili delavsko stranko, tembolj bo rastla, temvečja bo njena moč.

Slovenci v tukajšni naselbini živimo v sporazumu, pa tudi delavske razmere še niso preslabe za sedanji čas. Povdarjam pa, da bo naša naselbina drugim slovenskim naselbinam, kjer še nimajo postojank naše jednote za zgled. Kjerkoli je toliko Slovencev, da jim je mogoče ustanoviti novo društvo, tedaj je treba iti takoj na delo in naj se nikar ne odlaša niti za trenotek. Ko je društvo ustanovljeno, naj se pa dela z vsemi močmi, da članstvo raste in dobi društvo trdno podlago in temelj. Ako pa nastanejo take delavske razmere, da se morajo Slovenci izseliti, tedaj pa lahko vsakdo pristopi k drugemu društvu Slov. nar. podp. jednote, ki ima danes povsod svoje postojanke v Zdr. državah. V slučaju, da v mestu ali selu ni podružnice naše jednote, naj se pa vsakdo obrne na gl. tajnika, da preskrbi vse potrebno.

Bratje in sestre na delo in naša jednota bo kmalu štela deset tisoč članov! Saj delamo zase in svoje potomce!

Matevž Tušek.

La Salle, Ill.

Misel, glede ustanovitve lastnega doma, katera se je sprožila med tukajšnimi Slovenci in je že deloma postala meso in kri, je našlo živahen odmev v naselbini in dobro napreduje. Veliko število rojakov in rojakinj se je vpisalo kot delničarji, uvidevši, da je v naši naselbini slovenski dom skrajno potreben. Vse one, ki še niso vpisani kot delničarji, pa uljudno vabimo na skupno sejo, ki se bo vršila dne 28. julija v dvorani M. Kompa.

Slovenci in Slovenke! Omenjenega dne med nami ne smejo biti izgovori. Vsi, brez izjeme na skupno sejo! Tukaj gre za skupen dobrobit in ugled naselbine. Kakor pri vsakem napredku, nas čakajo tudi tu ovire in težkoče. Ali take težkoče in ovire postanejo za nas igračice, ako se lotimo dela z združenimi močmi. Že misel "postaviti lasten slovenski dom", ki naj priča, drugorodcem, da smo Slovenci kulturen narod, ki stremi za popolnejšimi oblikami kulture; narod, ki zna misliti samostojno, mora obuditi v srcu vsakega rodoljuba željo, da se ta ideja čimprej vresniči.

Slovenci in Slovenke! V nedeljo dne 28. julija vsi na plan! Vsi do zadnjega na skupno sejo, nihče naj ne ostane doma! S tem dokažemo, da smo vneti za blagor naroda, da smo in bomo dobri sinovi in hčere majke slave.

Pričakujoč najobilnejše udeležbe na seji, vam kličem na svidenje dne 28. julija

ODBOR.

Calumet, Mich.

Dobil sem nekaj pisem, v katerih me rojaki povprašujejo o delavskih razmerah. Tem rojakom in drugim odgovarjam sledeče, da mi ne bo treba pisati vsakemu posebej.

Na Calumetu so bakreni rudniki. Delo v njih se lahko dobi. Seveda so vsa dela v bakrenem rudniku težka. Pri delu je treba podpirati skalnati strop, da se ne zruši in pobije delavcev pri delu v hodnikih. Te vrste delavce imenujemo "timbermane" (tesarje), ki zaslužijo $2.35 na dan. Njih delo je težko.

Najtežje delo, katero je tudi najlaglje dobiti, pa opravljajo delavci, ki nakladajo rudo v vozičke. Imenujemo jih "tremarje" (nakladalce). Njih plača je $2.75 na dan.

Delo se dobi tudi v hostah ali šumah. Plača je $30 do $35 na mesec, hrana in stanovanje.

Ako kateri rojakov želi priti sem, bo dobil delo, kakeršnega sem zgoraj omenil.

Ker že pišem, ne morem zamolčati dogodka, ki se je zvršil pred kratkem v tej naselbini in se tiče tajnice društva "Narodne Slovenke", oziroma moje soproge. Nekdo, najbrž nečlan naše jednote, je pisal glavnemu odboru nesramen list o moji soprogi, ki je pa pozabil podpisati svoje ime pod podlo in nesramno izmišljotino, ki je toliko sirova, da mi je nemogoče opisati jo bližje. Seveda se glavni urad ni oziral na lažnjivo in nesramno poročilo, marveč ga je izročil košu. Ne omenil bi tega, ako bi šlo le za mojo osebo in osebo moje soproge. Z objavo teh vrstic hočem le opozoriti vse brate in sestre, s kakšnimi podlimi sredstvi nastopajo sovražniki naše jednote, da bi zanesli v društva prepir in neslogo in tako škodovali, ako že ne upropastili naše jednote.

Naša jednota je nastopila svojo zmagoslavno pot in pričakovati je v najbližnji bodočnosti, da bo kmalu večina ameriških Slovencev in Slovenk pod njenim okriljem. Od tod vsa jeza in nevoščljivost.

Seveda, če izsledim pravega krivca, bom ž njim postavnim potom tako obračunil, da ga ne bo nikdar več skominjalo s pismi brez podpisa delati razdor in razkol v društvih Slov. nar. podp. jednote.

Leo Junko.

Chicago, Ill.

Po dolgotrajni vožnji sem srečno dospel z družino v Chicago. Ne bom opisaval dolgočasne vožnje in enoličnih ameriških pokrajin. Vsakdo, ki se je kedaj vozil v Ameriki po vzhodu, gotovo ni našel nič romantičnega na prerijah s farmami, v katerih se navadno zvija kakšna lenotekoča reka. Nekoliko zanimivejša postane vožnja preko Appalachian gorovja, ki se razprostira v vzhodnih državah od severovzhoda proti severozapadu.

Zelo težko sem se poslovil pri svojih znancih in prijateljih v New Yorku in Brooklynu, kjer sem bival svojih šest let. V dobi šestih let se sklene marsikatero prijateljstvo in znanstvo, da ločitev postane tako težka, kakor človeku, ki odhaja iz domovine v neznani, tuji svet. Posebno težka mi je bila ločitev od bratov in sester društva "Bratska Zveza", štev. 140. v katerih družbi sem prebil marsikatero veselo uro.

Ob svojem prihodu v Chicago kličem bratom in sestram društva "Bratska Zveza": Le naprej po začrtani poti do cilja! Ne ozirajte se na zabavljice onih ljudi, ki mrzijo vsak napredek v narodu, katerim je naša jednota trn v peti, ki bi rajše videli, da bi danes razpadla kakor jutri. Do sedaj je društvo dobro napredovalo v vsakem oziru in upati je, da društvo vprihodnje še boljše napreduje in tvori v armadi desetih tisočev eno najboljših in najčvrstejših postojank.

Feliks Kramaršič.

Joliet, Ill.

Opozarjam vse člane društva "Jolietska Zavednost", štev. 115, ki so oddaljeni od društvenega sedeža, da pravočasno pošljejo asesment, ker sem v nasprotnem slučaju primoran jih suspendirati v smislu pravil naše jednote.

Kdorkoli ima kakšnega novega kandidata, naj gre ž njim k slovenskemu zdravniku dr. M. J. Ivecu, ki je član našega društva. To je posebno važno za one, ki ne razumejo druzega jezika kot slovenskega, ker lahko odgovarjajo na stavljena vprašanja.

Zadnjo nedeljo se je večja skupina Jolietčanov udeležila skupnega izleta čikaških društev naše jednote v Willow Springs. Med udeleženci je bila seveda tudi moja malenkost. Veličastveno in blagodejno je vplivalo name, ko sem v prostranem parku uzrl veliko množico zavednega slovenskega ljudstva, ki se je nepresiljeno zabavala med seboj. Na pikniku sem se seznanil z marsikom in mu krepko stisnil desnico. Sešel sem se z glavnim predsednikom naše jednote in drugimi, ki so duša naprednega gibanja med ameriškimi Slovenci.

Tudi pevska zbora sta častno rešila svojo nalogo in z ubranim petjem dokazala, da pevci pridno zahajajo k vajam in ljubijo petje.

Mladina se je sukala prav pridno na plešišču in delala kolobarje in kroge, da je še starejši človek rad obstal in gledal to nedolžno zabavo.

Mike Likovich, tajnik.

Browder, Ky.

Obljubil sem ob začetku počitnic za rudarje, ki delajo v tukajšnih premogovnikih, da se oglasim, ko pričnemo z delom. Po treh mesecih smo delali prvega in druzega julija po poldneva. Za tem pa zopet nič. Po leti se v tukajšni okolici prav malo dela. In tako je tudi letos. V nekaterih delajo kakšen dan, v drugih pa prav nič. Kljub temu se pa lahko delo dobi, ako hoče človek čakati na milost premogarskih baronov.

Žalostna resnica je, da marsikateri rojak, ki se je privadil angleščini, pozabi, da je Slovenec. Taki rojaki se radi pridružijo angleškim podpornim organizacijam, kakor da ne bi imeli v izobilju slovenskih jednot in zvez Kakšne posledice rodi zatajevanje slovenske podporne organizacije, hočem navesti en slučaj, ki se tiče mojega rajnega prijatelja Andreja Bizjaka, člana iz Čeples na Primorskem. Moj rajni prijatelj je bival devet let v Zdr. državah, nevem pa če je bil zavarovan pri kakšni slovenski podporni organizaciji. Bil pa je pri društvu "Red Man", (rdeči človek) v državi Oklahoma. Po devetih letih se je napotil iz Mc Alister, Okla. v staro domovino. Srečno je prišel preko širnega oceana do države Švice. V Švici ga je pa umorila železnica. Kaj bodo ukrenili pri omenjenem društvu, nevem. Ako je plačal za tri mesece naprej, tedaj bodo v smislu pravil dobili posmrtnino njegovi dediči. Seveda ne pojde brez sitnosti in velikih troškov. Ako bi bil član naše jednote, ali katere druge slovenske zveze ali jednote in bi imel s seboj potni list, bi njegovi dediči dobili posmrtnino brez vsakih sitnosti in zaprek. To naj služi za zgled vsem Slovencem v Zdr. državah.

Slovenci in Slovenke! Pristopite v našo jednoto. Priliko imate povsod, ker je skoraj danes že v vsaki večji slovenski naselbini podružnica naše jednote. Slovenci smo in ostanemo, če imamo prvo ali pa drugo državljansko listino. Ako znamo še kak drug jezik, je le nam v čast. Ne smemo pa pozabiti, da je naša zibelka tekla na slovenskih tleh; če se pa kdo ni rodil v domovini, so se pa njegovi stariši.

V državi Kentucky so štirje ali pet rudnikov pri uniji, drugi so pa odprti. Mi se bojujemo za zboljšanje mezde in skrajšanje delavnega časa, skebje se nam pa posmehujejo in nam kradejo kruh od ust.

Zahvaliti se imam zeleni reki, ki me je hranila z ribami in kentoškim gozdnim češpljam, da se mi ni tako godilo kot Kunovcem in Pipcem v Bosni in Hercegovini.

And. Obed.

Lincoln, Ill.

Delavske razmere so tukaj res zelo slabe, dasi so trije rudniki tu. V enem se dela eden ali dva dni v tednu, v drugem pa po dva dni v dveh tednih, v tretjem so pa delavci odložili kramp in lopato in delo počiva. To pomeni, da so delavci zaštrajkali. Ako delavec dokonča delo na svojem prostoru in vpraša za drug prostor, tedaj mu "bos" odgovori, da ni dela zanj. Ako pa delavec pravi, da nima kaj jesti, mu ošabnež odgovori, da naj je travo. Seveda kdor dobro maže, tudi dobro vozi pri "bosu". Žal, da so med temi delavskimi neznačajneži tudi Slovenci. Vsled teh žalostnih delavskih razmer ne svetujem nobenemu Slovencu, d bi sem hodil za delom. Veliko število pridnih rok je brez dela.

Društvo "Zagorski Zvonovi", štev. 116 prav dobro napreduje. Pristopnino smo znižali na tri dolarje in pol. Vzlic temu jih pa še mnogo govori: "Ej, malo bom še počakal!" Smrt in nesreča pa ne praznujeta nikdar, pa tudi ne vprašata, ako je prišel čas in je človek pripravljen za smrt ali nezgodo. Pridružite se naši jednoti vsi oni, ki še niste njeni člani, saj ona skrbi za vse enako v smrti in bolezni.

J. T. T.

Springfield, Ill.

Delavske razmere niso povoljne. Nekateri rudniki so zaprti, v drugih pa delajo toliko, da se komaj preživijo od dne do dne. Kapitalistična torba je polna, kapitalist pa ne pozna usmiljenja, dokler bodo delavci ponižno prosjačili za drobtinice, ki padajo z bogato obložene mize kapitalistov.

V naši naselbini je danes mnogo svobodomiselnih in naprednih bratov, ki se bojujejo za boljšo bodočnost, korist in napredek delavstva. Ali večina še spi in ne rabi orožja, ki mora voditi delavstvo do zmage. Seveda ne mislim pri tem na puške in svinčenke, marveč na košček papirja, s katerim lahko delavec na volilni dan izreče, ali je za kapitalistično tlako ali za gospodarsko enakopravnost, svobodo in bratstvo. V jeseni bodo delavci zopet imeli priliko izreči svoje mnenje. Delavci, takrat nastopimo složno za svoje pravice.

Vzlic slabim razmeram se je dobro obnesla veselica dne 4. julija. Somišljeniki so se odzvali pozivu društva Illinois, štev. 47. Veselico je posetilo tudi društvo Grozd, kakor pevski zbor "France Prešeren", ki je s svojim ubranim petjem napravil globok vtis na vse občinstvo. Vsem, ki so pripomogli do vspeha, izrekamo zahvalo, obema društvoma pa obljubimo, da jim vrnemo njih poset ob priliki. Sploh izrekamo zahvalo vsemu občinstvu.

Vsem bratom društva "Illinois", štev. 47 naznanjam, da sem prostovoljno oddal tajniški posel. Naslov novega tajnika se glasi: John Podlesnik, 1826 S. 17th St. Springfield, Ill.

Math Ranker, bivši tajnik.

Cle Elum, Wash.

Tu so premogovi rovi, ki so last "Northwestern Improvement Co." Dela se po 4 do 5 dni v tednu. Delo je težko, zasluži se pa toliko, da se pošteno preživi.

Ne svetujemo nobenemu, da bi sem prišel za delom. S prvim septembrom 1912 poteče pogodba med rudarji in delodajalci. Zdaj še nihče ne more povedati, da ne bo stavke.

Dne 22. in 23. junija je društvo "Dobrodošli", štev. 79. priredilo velik piknik, s katerim je bila združeno tudi slavnostno razvitje društvene zastave. Zastavo je zvršil g. Kobelka.

Dne 22. junija ob devetih zjutraj se je vršilo razvitje zastave v Independent dvorani. Po razvitju zastave smo odkorakali z mestno godbo na čelu v Roslyn in od tam pa na štev. 5. med Roslynom in Cle Elumom, kjer se je vršila skupna slavnost.

Prišedši na določeno mesto, je predsednik Pavel Kolar pozdravil navzoče s kratkimi in jedrnatimi besedami in razobložil pomen slavnosti.

Zastopana so bila sledeča društva in govorniki:

Nik Trbovič, društvo "Dobrodošli", štev. 79. S. N. P. J.; Ant. Štamfl, društvo "Sokol", štev. 11 S. N. P. J.; Ant. Janešek, društvo "Slovenec", štev. 75 S. N. P. J.; Fr. Kavzlarič društvo "Dr. David Starčevič štev. 56. N. H. Z. Fr. Lisac društvo "Pravo misleči Hrvati" štev. 39. Ill.; Pit Zbigli, društvo "Kozma Daniel," štev. 19; M. Hliboki, društvo "Narodni Slovenski spolek", štev. 516; Ant. Valkovič, društvo "Slovenci prebudite se iz spanja", štev. 83 S. S. P. Z. in M. Saint, društvo štev. 685. (poljsko društvo).

Vsi zgoraj omenjeni govorniki so nam v lepih in krasnih besedah očrtali pomen in korist društev.

Hvala vsem bratskim društvom, ki so prihitela na našo slavnost in pripomogla do tako sijajnega vspeha z moralnega in gmotnega stališča. Ob priliki, ko nas pokličete, da naj pomagamo vam, se lahko zanesete na našo pomoč. Pozabiti ne smemo tamburaškega zbora "Gorani", ki je neutrudno udarjal na tamburice, da je marsikateremu mladeniču in mladenki znojilo čelo. O izidu piknika, še ne moremo poročati, ker niso zaključeni računi. Vsekakor pa upamo, da bo vspeh povoljen.

ODBOR.

Springfield, Ill.

Dne 4. julija sem bil izvoljen tajnikom društva "Illinois", število 47. Vsem bratom izrekam za izkazano zaupanje svojo zahvalo in obljubim, da bom vedno, kot je dolžnost vsakega člana, delal za procvit društva in naše jednote. Prosim vse člane, da se redno udeležujeo društvenih sej. Temveč članov pride na sejo, tolikor laglje je rešiti vsako važno vprašanje, ki se tiče članov, društva in jednote. Posebno važna je prihodnja seja, od katere bi ne smel nikdo izostati, ako ga ne prisilijo do tega zelo važni vzroki.

Vsem članom druzih društev pa izrekam najtoplejšo zahvalo, ki so biskali našo veselico dne 4. julija, posebno pa bratom iz Virdena, Illinois, ki se niso strašili dolgega pota v Springfield.

V podporni organizaciji še dobro napredujemo. Od novega leta se je število članov pri našem društvu skoraj podvojilo.

Ne morem pa hvaliti delavskih razmer.

Nekateri rudniki počivajo že od prvega aprila. V drugih pa delajo le po nekaj dni v tednu in so prenapolneni z delavci. Delo je dobiti težko. Nobenemu premogarju ne svetujem, da bi sem prišel iskat dela. Kedar se bo obrnilo na boljše, bom poročal v "Glasilu". Pred kratkim se je tukaj vstanovila še slovenska godba, kateri želim obilo vspeha in malo odpadnikov.

J. Podlesnik, tajnik.

Naznanila in vabila.

Cleveland, Ohio.

Društvo "Lipa", štev. 129 je na zadnji redni mesečni seji znižalo pristopnino za eden dolar in za dobo treh mesecev: avgust, september in oktober.

Uljudno priporočam vsem Slovencem v Clevelandu, posebno pa onim, ki živijo v takozvanem "Žužemberku" in še niso člani naše jednote, da se poslužijo te ugodne prilike in pristopijo k našemu društvu. Pristopnina znaša le $3.-50 in je taka malenkost za vsakega, ki hoče biti zavarovan pri dobri jednoti, da jo lahko pogreši.

Vsem bratom našega društva pa toplo priporočam, da agitirajo z vso silo za društvo in so neumorni v pridobivanju novih članov. Zdaj je agitacija olajšana, ker je pristopnina nizka.

Društvo "Lipa" ima svoje redne seje vsako drugo nedeljo v mesecu v dvorani Marka Bartela, vogal 31. ceste in St. Clair Ave.

Karol Penko, tajnik.

Lloydell, Pa.

Mesto prostovoljno odstoplega blagajnika, br. P. Krpana je bil pri društvu "Simon Gregorčič", štev. 60. S. N. P. J. izvoljen blagajnikom br. John Jereb. Kdorkoli ima opraviti z blagajnikom, naj pošlje vsa tozadevna pisma na naslednji naslov: John Jereb, 16 Bx. Lloydell, Pa.

Jenny Lind, Ark.

Društvo "Šmarnica", štev. 24. še enkrat pozivlje tajnike raznih društev naše jednote, da vrnejo tikete, ki jih je razposlal br. Kristan zavoljo harmonike. Že preje sem enkrat omenil, da so tiketi neveljavni. Za denar naj se oglasijo pri našem predsedniku, br. Ant. Kolbetu.

Ant. Ravnikar, tajnik.

La Salle, Ill.

Naznanjam vsem članom društva "Sokol", štev. 98. da je naš dosedanji in večletni tajnik, Martin Novlan odložil tajniški posel radi preobilega posla. Na njegovo mesto sem bil izvoljen jaz, prejšni zapisnikar. V prihodnje naj se vsa pisma, ki se tičejo tajniškega posla pošiljajo na moj naslov:

Ignatz Volk 445 Sterling St.
La Salle Ill.

Akron, Ohio.

Opozarjam brate društva "Dolenjec", štev. 170, da se bolj redno in mnogoštvilno udeležujejo mesečnih sej, ker bo moralo društvo ravnati z onimi, ki redno izostajajo od društvenih sej, v smislu naših pravil.

Opozarjam tudi one, ki niso plačali asesmenta za mesec julij, da to store v najkrajšem času, ker drugače jih bo društvo suspendiralo. Vsakemu članu je znano, da suspendiran član ne dobi v slučaju bolezni bolniške podpore. Asesment za mesec julij je $1.25, "Glasilo" 25 c. Skupaj $1.50.

Vinc. Zurc, tajnik.

Slovenska Narodna — **Podporna Jednota**

Ustanovljena 9. aprila 1904 — Inkorp. 17. junija 1907 v drž. Illinois.

GLAVNI STAN: CHICAGO, ILL.

GLAVNI ODBOR:

Predsednik: Martin Potokar, 1625 S Centre Ave., Chicago
Podpredsednik: Jakob Miklavčič, Lock Box 3, Willock,Pa
Tajnik: Ivan Verderbar, 2708 S. Lawndale Ave., Chicago
Telephone Lawndale 4635
Blagajnik: Fr. Korče, 6006 St. Clair Ave., Cleveland, O.
Zapisnikar: Feliks Namors, 1834 Ashland Ave., Chicago.

NADZORNI ODBOR:

Vincenc Canjkar, 1226 a, Tiffang Ave.
Frank Černé, 6034 St. Clair Ave., Cleveland, O.
Lavoslav Zevnik, Neustadt Store, LaSalle, Ill.

POROTNI ODBOR:

John Šarc, box 131, Cumberland, Wyo.
Valentin Stalick, 302 Pilot Butte Av., Rock Springs, Wyo.
Josip Bricelj, box 342, Conemaugh, Pa.

UREDNIK GLASILA:

Jože Zavertnik, 2821 So. 40th Ave., Chicago, Ill.

VRHOVNI ZDRAVNIK:

M. A. Weisskopf, M. D. 1842 S. Ashland Av., Chicago, Ill.

Denar je pošiljati naravnost na blagajnika, pritožbe gledo nerednega poslovanja na predsednika nadzornega odbora, preporne zadeve pa na predsednika porotnega odbora Ivana Šarca, vse druge uradne stvari na gl. tajnika

Delegati za peto redno konvencijo S. N. P. J. v Millwaukee, Wis.

Za dr. "Slavija" štev. 1, Josef Verščaj, Louis Skubic.
Za dr. "Triglav" štev. 2, John Vogrič, Thomas Golob.
Za dr. "Adrija" štev. 3, John Hribar.
Za dr. "Naprej" štev. 5, Primož Kogoj, Joseph Zalokar.
Za dr. "Bratstvo" štev. 6, Julius Lesjak.
Za dr. "Delavec" štev. 8, Joseph Mihelič.
Za dr. "Bratstvo Naprej" štev. 9, Frank Šetina.
Za dr. "Trdnjava" štev. 10, John Putz.
Za dr. "Sokol" štev. 11, Roman Grškovich.
Za dr. "Edinost" štev. 12, Edd Hoffman.
Za dr. "Edinost" štev. 13, Rudolph Tomažič.
Za dr. "Sloga" štev. 14, Math Varšek.
Za dr. "Sloga" štev. 16., Ignac Kušljan, Andrej Magister.
Za dr. "Bled" štev. 17, John Gregorič.
Za dr. "Orel' štev. 16, John Goršek.
Za dr. "Sokol"štev. 20, Anton Hrast, John Teran.
Za dr. "Orel" štev. 21, Charles Pogorelec, Jacob Henigsman.
Za dr. "Eddinost" štev. 23. Frank Žrimšek.
Za dr. "Šmarnica" štev. 24, Frank Stucin.
Za dr. "Celje" štev. 27. Frank Krajzel.
Za dr. "Novi Dom" štev. 28, Peter Geshell.
Za dr. "Popotnik" štev. 30. Martin Stefančič.
Za dr. "Sava" štev. 32. Anton J. Terbove.
Za dr. "Ilirija" štev. 38, Ignac Radovan.
Za dr. "Narodni Vitezi" štev. 39, John Antolič.
Za dr. "Zvon" štev. 40, Martin Miler.
Za dr. "Slovenija" štev. 41, Frank Perko.
Za dr. "Aurora" štev. 43, John Žumer.
Za dr. "M. Danica" štev. 44. Frank Podboj.
Za dr. "Illinois" štev. 47, Steve Loch.
Za dr. "Skala" štev. 50, Victor Zupančič.
Za dr. "Narodni Dom" štev. 51, Andrew E. Rigler.
Za dr. "Zvezda" štev. 52, Anton Demšar.
Za dr. "V Boj" štev. 53, Dominic Bluemel.
Za dr. "Jutranja Zora" štev. 54, Ignac Žlemberger.
Za dr. "Planinar" štev. 57, Frank Kučar.
Za dr. "Simon Gregorčič" štev. 60, Jacob Kovsca.
Za dr. "Sparta" štev. 61, Matt Zadnik.
Za dr. "Bratska Sloga" štev. 62, Leo Junko, Frank Lesar.
Za dr. "Slovenska Zastava" štev. 64. Joseph Kerliker.
Za dr. "Prvi Maj" štev. 65, Rochus Godina.
Za dr. "Slovenec" štev. 68, John Pucelj.
Za dr. "Spoznanje" štev. 72, Anton Gregorič.
Za dr. "Slovenec" štev. 75, John Zobec.
Za dr. "Prijatelj" štev. 76, Lovrenc Malle.
Za dr. "Dobrodošli" štev. 79, Matt Kauzlarich.
Za dr. "Svoboda' štev. 80, Joseph Stipanovič.
Za dr. "Triglav" štev. 82, Frank Miserko.
Za dr. "Slovenski Dom" štev. 86, Thomas Putz.
Za dr. "Prostomisleci" štev. 87. Joseph Radišek.
Za dr. "Dobri Bratje" štev. 88, Victor Butija.
Za dr. "Rdeči Prapor" štev, 90, Frank Volka.
Za dr. "Rožna Dolina" štev. 92. Frank Vegel.
Za dr. "Triglav" štev. 94, Anton Erčulj.
Za dr. "Lalija" štev 95, Frank Pavliha.
Za dr. "Bratje Vsiznenega" štev. 96, Leo Zveglich.
Za dr. "Krim" štev. 97, Jacob Matozelj.
Za dr. "Sokol" štev. 98, Joseph Grgovič.
Za dr. "Nada" štev. 102, Franciska Ručegaj.
Za dr. "Prostost" štev. 106, Ignac Murschetz.
Za dr. "Planinski Raj" štev. 107, Valentine Sever.
Za dr. "Slovenski Rudar" štev. 110, Joseph Mavrin.
Za dr. "Zvezda" štev. 111, Katarina Kastelz.
Za dr. "Slovenski Sinovi" štev. 112, John Kasteliz.
Za dr. "Novi Dom" štev. 117, Anton Lovrič.
Za dr. "Gorenjec" štev. 120, John Stalick.
Za dr. "Zveza Detroitskih Slovencev", štev. 121, Louis Wokač.
Za dr. "Mednarodna Zveza", štev. 124, Frank Rotaic.
Za dr. "Hibbing" štev. 125, Frank Hitti.
Za dr. "Primož Trubar" štev. 126, John Marolt.
Za dr. "Narodne Slovenke" štev. 128. Anna Klemenc.
Za dr. "Lipa" štev. 129, Ivan Breskvar.
Za dr. "Francisco Ferrer" štev. 131, John Molek.
Za dr. "Slovenski Napredek' štev. 132, Matt Panijan.
Za dr. "Balkan" štev. 133, Anton S. Pozarelli.
Za dr. "Postojnska Jama" štev. 138, Paul Posega.
Za dr. "Tabor" štev. 139, Mihael Erjavec.
Za dr. "Brod na Kolpi" štev. 141, Joseph Beljan.
Za dr. "Slovenski Lovec" štev. 143, John Persich.
Za dr. "Slovenci in Horvati" štev. 144, Frank Camenchek.
Za dr. "Slavček" štev. 145, Tit Jaki.
Za dr. "Kanarček" štev. 146, Mihael Polovich.
Za dr. "Bratje Eddinost" štev. 151, John Zupančič.
Za dr. "Gorjanec" štev. 154, Mihael Žugelj.
Za dr. "Valvazor" štev. 163, John Kraševac.
Za dr. "Spomladanska Vijalica" štev. 164, Mary Skubic.
Za dr. "Lunder Adamič" štev. 165, Joseph Lenšek.
Za dr. "Slava' štev. 173, Joseph Marinčič.
Za dr. "Novo Leto" štev. 176, Matt Tušek.
Za dr. "Jadranska Vila" štev. 178. Karl Bauzon.

V današnji izdaji "Glasila" smo priobčili vse do sedaj naznanjene delegate za peto redno konvencijo. V slučaju, da je delegat katerega društva izpuščen, prosimo tajnike, da nam to memudoma naznanijo, da se popravi.

John Verderbar, gl. tajnik.

Zvezdoznanstvo.

III.

Med vsemi nebeškimi telesi, izvzemši meteorjev, je nam najbližji luna, ki se nam dozdeva, da je tako velika kot solnce, dasiravno je solnce štiristokrat večje kot luna. Seveda je luna skoraj štiristokrat bližje naše zemlje kot solnce. Raditega se nam dozdeva, da je tako velika kot solnce. Kdor z majhnim teleskopom opazuje luno, lahko vidi na nji globoka žrela ognjenikov in visoke gore, katere deloma oseva solnčna svitloba, mejtem ko je druga stran našega spremljevalca obrnena proč od solnca. Ali s teleskopom jih vidimo radi tega razločno, ker ležijo v senci in prihaja na nje odsev solnčne svitlobe od zemlje.

Na našem spremljevalcu je umrlo življenje, vzlic temu, da dobiva gorkoto od solnca. Na njem ni najbrž vode in zraka, ki sta ravnotako potrebna za življenje kot solnčna svitloba. Seveda je površina zemlje in drugih planetov tudi temna. Ali naša zemlja ne dobiva le gorkote in svitlobe od solnca, temveč okoli nje kroži tudi zrak in na nji je voda. In to rodi skupaj življenje.

IV.

Kdor pazno opazuje po noči jasno nebo in večalimanj skupine zvezd, bo zapazil ne vedno ob eni in istem času in letnih časih tri do štiri zelo svetle zvezde, ki ne migljajo. Kdor jih pazno zasleduje nekaj večerov, opazi, da menjajo počasi svoje mesto. Te zvezde so planeti ali svetovi v našem solnčnem sistemu. Planeti potujejo skoraj v krogu kot naša zemlja okoli solnca. Kakor naša zemlja, tako tudi oni dobivajo svetlobo od solnca. Lune ali meseci, ki se sučejo okoli njih, kakor naša luna okoli zemlje, dobivajo od njih le odsevno svitlobo. Nekateri meseci so dozdevno večji kot večina zvezd, ker so bližje zemlje kot zvezde.

Planeti se ne ločijo le v tem od drugih zvezd, da svetijo, ker dobivajo odsevno svitlobo in menjajo svoja mesta, temveč tudi v tem, da postanejo večji, ako jih opazujemo s teleskopom. mejtem, ko so stalne zvezde vedno enake, če jih opazujemo s teleskopom ali prostim očesom. Skoraj vsi planeti so podobni plošči. Ako opazujemo ploščo s teleskopom, potem postaja večja, v kolikor povečamo moč teleskopa. Naobratno se nam pa prikažejo stalne zvezde kot svitle pike z močno svitlobo, ki so neskončno oddaljene od nas. Njih svitloba naraste, ako jih opazujemo z močnim teleskopom, nikdar se pa ne povečajo, če tudi rabimo najmočnejše in najboljše teleskope.

Nekateri planeti menjajo svitlobo. N. pr. Venera, svitel planet na zapadnem nebu, menja svitlobo kot naša luna. Okoli planeta Saturna je tenak in svitel obroč. Seveda so se završile te spremembe po naravnem zakonu, ki velja tudi za razvoj nebeških teles.

V.

Stalne zvezde ali nepremičnice so solnca kakor naše solnce. Najnovejša odkritja s spektroskopom*) potrdijo, da so nepremičnice sestavljene iz take materije kakor naše solnce. Ta solnca nabrž dajejo toploto in svitlobo neštetim svetovom. ki so podobni svetovom v našem solnčnem sistemu. Ali vsi ti svetovi, če eksistirajo so tako blizo svojih središč, od katerih dobivajo svetlobo in tako daleč od nas. da je nemogoče jih videti z očmi. Ako bi naša zemlja bila tako daleč od solnca, kot je od stalnih zvezd. potem bi naše solnce videli kot zvezdo nepremičnico.

VI.

Najbližnja nepremičnica je tako daleč od nas. da je ne more razumeti človeški razum, pa naj oddaljenost označimo kakor hočemo. Kdo naj razume in raztolmači 25 miljonov krat miljonov milj. Tako blizo nas je najbližnja nepremičnica. Mnogo nepremičnic spreminja v gotovih časih svetlobo **), katero vidimo in ki prihaja z neznansko hitrostjo do nas. Ako človek zvrši dva navadna koraka, tedaj že napravi svetloba osemkrat pot okoli sveta. Da razumemo oddaljenost najbližnje stalne zvezde, naj služi naslednja primera. Vzemite stari Wolfov slovensko nemški slovar, ki ima dva stopca in recimo preko dva tisoč strani. Pričnite čitati in čitajte z največjo hitrostjo, poleg pa mislie, da je žarek svetlobe zapustil v istem trenotku najbližnjo stalno zvezdo.

V trenotku, ko ste prečitali prvo stran, je svetloba naredila 100,000.000 milj pota proti zemlji. Domišljajte si, da bi lahko čitali neprenehoma, ne da bi se utrudili, po noči in po dnevu. — Koliko strani bi morali prečitati, da bi prišla svetloba od najbližnje nepremičnice Alpha Centauri do zemlje? Prečitali bi slovar ne enkrat ali dvakrat, marveč približno stokrat. Tako daleč je najbližnja stalna zvezda od nas. Ako bi najbližnja nepremičnica prenehala svetiti nakrat, pa bi kasneje zopet pričela svetiti, tedaj bi svetloba potrebovala nad tri leta, predno bi dosegla zemljo.

VII.

V aprilu, avgustu in novembru vidimo pogostoma, da padajo ali se utrinjajo zvezde. Nakrat zablisnejo preko nabeškega prostora in nam se dozdeva, da se izgubljajo v temi. Take prikazni spremljajo včasi na zvezdnatem nebu tudi žareče, na razne strani pršeče iskre. To so meteori, ki le redkokedaj padejo na zemljo. Zbirke meteoritov se danes nahajajo v vseh večjih muzejih: v Ljubljani, Dunaju, Berlinu, Parizu, Chicagi itd. Meteoriti so včasi železo ali pa kamen. Mnoga krasnejša prikazen kot padajoče zvezde ali utrinki so pa kometi ali repatice s svojim veličastvenim, svitlim repom, ki sega preko več geografičnih stopinj na nebeškem prostoru in katere lahko opazujemo včasi po več tednov ali mesec dni.

Repatice (kometi) so megli podobne zvezde, ki imajo eden ali pa tudi več, od solnca proč obrnjenih repov. Njih pot okrog solnca je podobna paraboli (parabola je črta kakor raztegnjen locenj) ali elipsi (elipsa je črta, katero dobiš, ako orišeš navadno jajce). Repatice, ki krožijo okrog solnca v parabolah se vidijo samo enkrat, one, ki krožijo v elipsi pa večkrat. Repatice imajo jedro, ki je podobno zvezdam; to jedro tvori tako imenovano glavo repatice, snopu podobno podaljšanje jedra (glave pa imenujemo rep, ki je pogosto več miljonov milj dolg. Rep se pokaže le, ako se repatica približa solncu; ko se oddalji od solnca, zopet izgine rep. Svetloba zvezd gre lahko skozi komete, ne da bi se lomila. Repatice dobivajo svetlobo od solnca, ali pa jo imajo same. Repatice sestoje iz množice trdih telesc; ako gre zemlja skozi repatico, se nam ta telesa pokažejo kot utrinki zvezd in ognjene kroglje ali iskre.

Posebno mnogo predglavice je delal lahkovernim ljudem komet, o katerem je zvezdoslovec Halley dokazal, da napravi svojo pot v podobi elipse okoli solnca v približno 75 letih in da je edeninisti komet, ki se je pokazal v letih 1531, 1607 in 1682. O tej repatici, katero bi mogli zasledovati po raznih kronikah več kot dva tisoč let nazaj, so lahkoverni in neumni ljudje govorili o nji vsakovrstne bajke. Leta 11. pred Kristovim rojstvom je svetila rimskemu cesarju Avgustu, in rekli so,, da je zakrivila smrt njegovega modrega svetovalca, poveljnika in zeta Agripe. Ko se je pojavila leta 66., je bila podobna, kakor se poroča, gorečemu meču; ker je bil štiri leta pozneje razdejan Jeruzalem, so mislili, da je pomenila propad tega mesta. Pojavila se je leta 451. za časa preseljevanja narodov in nekaj mesecev pozneje. ko je izginila, je bil pobit na Katalvinski ravani Atila, kralj hunski. Zgodovinarji poročajo kako silno je vplivala na Atila in na njegove nasprotnike. Človek bi moral pisati svetovno zgodovino, ako bi vedel označiti izpremembe ljudskega gibanja na naši zemlji ob vsakokratnem pojavu repatice.

Ko so zvezdoslovci izračunili, da bo repatica dne 10. maja 1910 najbližje solncu in da bo morala zemlja skozi njen rep, so nastale med lahkovernim ljudstvom zopet razne govorice o vojskah. kugi in koncu sveta. Nekateri lahkoverni ljudje so molili dnove in prosili Boga, naj strašno nesrečo odvrne od njih. Ali zakon narave je strog, trd, neizprosen in jeklen. Repatica se je približala solncu najbližje, zemlja je šla skozi njen rep in na širnem svetu se ni podrla niti ena bajta, radi prehoda zemlje, skozi repatičen rep. Zvršilo se je vse, kot so napovedali zvezdoznanci na podlagi svojih opazovanj in računov. Po preteku 76 let bodo zopet videli naši potomci Halleyevo repatico. Do takrat bo splošna izobrazba najbrž že toliko napredovala med kulturnimi narodi, da repatice ne bodo provzročale nobenega strahu med ljudstvom, izvzemši med onimi, ki so v blaznicah.

(Dalje prihodnjič.)

*) To je aparat s katerim lahko merimo in opazujemo barve, katera vstvarja plamen tvarine na solncu.

** Z izpremembami svetlobe je združena barvena izprememba.

Naznanila.

Cleveland, Ohio.

Članom društva "Naprej", št. 5. priporočam, da se polnoštevilno udeleže slavlja ob priliki razvitja društvenega prapora društva "Jutranja Zvezda", štev. 141 S. D. P. Z. dne 28. julija v Daghlers — Garden. Zbirališče bratov je opoldne (s. č.) v dvorani br. Kogoja. Točno ob pol eni odkorakamo proti dvorani Tomažina. Kdor bi zamudil, naj vzame Wilson "karo" in "transfer" Broadway do 78 St. na Marble Ave. Tam bo našel dvorano.

Dne 11. avgusta se udeležimo istim povodom korporativno slavnosti društva "Mir", štev. 142 naše jednote v Collinwoodu. Veselica bo na farmi g. Emeriha. Bratje naj se omenjenega dne zberejo ob pol eni k skupnemu odhodu v navadnem zborovalnem prostoru 6006 St. Clair Ave.

Članom toplo priporočam, da se v polnem številu udeleže izleta iz zakajanega in sajastega mesta na prosto, v naravo, da v čistem in svežem zraku prežive nekaj veselih uric in pozabijo na življenske grenkobe, ki jih prinaša vsakemu kruti boj za obstanek.

Anton Peterlin.

Alridge, Pa.

Opozarjam vse člane in članice društva 'Naš Dom", štev. 33., da se zanesljivo polnoštevilno udeleže seje dne 28. julija. Na dnevnem redu imamo več važnih točk kakor tudi razpravo o pravilih za bodočo konvencijo, ki je takorekoč pred durmi.

Bratje in sestre uvažujte to!

Val. Repovsh, tajnik.

Brooklyn, N. Y.

Vsem bratom in setram društva "Bratska Zveza", štev. 140 naznanjam, da naj vprihodnje vsa pisma, ki imajo stik s tajniškim poslom, pošiljajo meni, kot novoizvoljenemu tajniku.

John Gasparin, 22 Schooles St.
Brooklyn, N. Y.

S. Lorain, O.

Opozarjam vse člane društva "Zavedne Slovenke", štev. 104, da se vrši prihodnja seja dne 25. avgusta mesto dne 18. avgusta.

Josipina Eisenhardt.

Gilbert, Minn.

Pri društvu "Slovanski Rudar", štev. 182 je izvoljen predsednikom John Kunstel.

A. E. Gnjezda, tajnik.

Midway, Pa.

Naznanjam vsem članom društva "Glas Naroda", štev. 89, da sem vsled preobilega posla odložil tajniški posel. Vprihodnje naj se bratje v vseh društvenih zadevah obrnejo na novo izvoljenega tajnika Martina Peršina, R. D. I. Bx 62. Mc Donald, Pa.

John Nagode.

Fitz Henry, Pa.

Za uro naj se zglasi štev. 331.

Frank Juvanc, tajnik dr. "Svobodomisleci", štev. 169.

Mulbery, Kans.

Opominjam vse člane društva "Prvi Maj", štev. 65, da se polnoštevilno udeležijo sej dne 4. avgusta in 1. septembra točno ob ob devetih dopoldne.

Na dnevnem redu imamo več važnih zadev in čitala se bodo tudi pravila.

Bratje, zdaj je čas, da lahko popravimo, kar je slabega, da ne bo nepotrebnega zabavljanja po konvenciji.

Na seji dne 7. julija smo sklenili, da plača vsak brat 50 c v društveno blagajno, ki se ne udeleži teh dveh važnih sej. Izvzeti so le oni, ki imajo opravičljiv vzrok, ali so pa oddaljeni od društvenega sedeža več kot tri milje. Torej na svidenje na seji!

Bljodina, predsednik.

Glasovi iz slov. naselbin.

Franklin, Conemaugh. Odbor postaje "Slovenija", štev. 55. spadajoče pod okrilje dr. sv. Barbare, Forest City, Pa., je preložil sejo postaje na dne 4. avgusta dopoldne da se bo članom mogoče udeležiti piknika društva "Danica', štev. 44. S. N. P. J.

Dne 19. julija je umrl rojaku M. Zalarju šest mesecev star sinček. Dete je bilo v 24 urah zdravo in mrtvo. Takih slučajev smo letos imeli mnogo.

Delavske razmere pa niso nič kaj povoljne. V rudnikih delamo po štiri dni v tednu.

RAČUN

med Jednoto in društvi od 1. do 30. junija 1912.

Številka društva	Assesment	Bol. Podpora	Podškod. in odprav.	Smrtnine in pogrebi	Skupaj
1	$ 134.75	$ 110.00	$ —.—	$ —.—	$ 110.00
2	—.—	192.50	—.—	600.00	792.50
3	61.25	40.00	—.—	—.—	40.00
4	98.00	38.00	—.—	—.—	38.00
5	464.20	139.00	—.—	—.—	139.00
6	—.—	77.00	—.—	—.—	77.00
7	58.75	40.00	—.—	—.—	40.00
8	61.50	33.00	—.—	—.—	33.00
9	83.75	63.00	—.—	—.—	63.00
10	179.15	91.00	—.—	—.—	91.00
11	105.00	110.00	—.—	—.—	110.00
12	97.50	25.00	—.—	—.—	25.00
13	135.75	61.00	—.—	—.—	61.00
14	149.50	55.00	—.—	—.—	55.00
16	177.50	113.00	—.—	—.—	113.00
17	126.25	67.00	—.—	—.—	67.00
19	119.00	—.—	—.—	500.00	500.00
20	179.25	113.00	—.—	—.—	113.00
21	147.25	47.00	—.—	—.—	47.00
22	102.00	78.00	—.—	—.—	78.00
23	53.25	60.50	—.—	—.—	60.50
24	53.75	28.00	—.—	—.—	28.00
26	60.00	27.00	—.—	—.—	27.00
27	102.25	70.00	—.—	—.—	70.00
28	49.00	10.00	—.—	—.—	10.00
29	53.75	68.00	—.—	—.—	68.00
30	52.50	—.—	—.—	—.—	—.—
31	44.00	80.00	—.—	—.—	80.00
32	94.85	55.00	—.—	—.—	55.00
33	110.75	42.00	—.—	—.—	42.00
34	42.75	9.00	—.—	—.—	9.00
35	26.50	13.00	—.—	—.—	13.00
36	50.00	—.—	—.—	—.—	—.—
37	20.00	—.—	—.—	—.—	—.—
38	79.50	—.—	—.—	—.—	—.—
39	73.50	41.00	—.—	—.—	41.00
40	51.25	—.—	—.—	—.—	—.—
41	80.00	21.00	—.—	—.—	21.00
42	19.00	—.—	—.—	—.—	—.—
43	140.50	37.00	—.—	—.—	37.00
44	64.00	120.00	—.—	—.—	120.00
46	30.00	10.00	—.—	—.—	10.00
47	73.25	75.50	—.—	—.—	75.50
48	127.50	50.00	—.—	500.00	550.00
49	55.00	20.00	—.—	—.—	20.00
50	64.00	16.00	—.—	—.—	16.00
51	50.00	—.—	—.—	—.—	—.—
52	62.50	27.00	—.—	—.—	27.00
53	125.00	59.00	—.—	—.—	59.00
54	36.50	58.00	—.—	—.—	58.00
55	47.50	28.00	—.—	—.—	28.00
56	38.75	—.—	—.—	—.—	—.—
57	128.85	82.00	—.—	—.—	82.00
58	26.50	30.00	—.—	—.—	30.00
59	56.50	63.00	—.—	—.—	63.00
60	45.00	48.00	—.—	—.—	48.00
61	73.85	94.00	—.—	—.—	94.00
62	135.00	84.00	—.—	—.—	84.00
63	7.50	—.—	—.—	—.—	—.—
64	90.00	—.—	—.—	—.—	—.—
65	131.00	83.00	—.—	—.—	83.00
66	12.25	—.—	—.—	—.—	—.—
67	35.00	41.00	—.—	—.—	41.00
68	22.50	35.00	—.—	—.—	35.00
69	108.25	—.—	—.—	—.—	—.—
72	53.25	24.00	—.—	—.—	24.00
74	35.50	—.—	—.—	—.—	—.—
75	—.—	—.—	100.00	—.—	100.00
76	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—
77	33.50	43.00	—.—	—.—	43.00
78	32.50	—.—	—.—	—.—	—.—
79	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—
80	60.25	—.—	—.—	—.—	—.—
81	64.00	—.—	—.—	—.—	—.—
82	69.00	—.—	—.—	—.—	—.—
83	83.00	52.00	—.—	—.—	52.00
85	48.00	—.—	—.—	—.—	—.—
86	90.30	—.—	—.—	—.—	—.—
87	136.50	143.00	—.—	—.—	143.00
88	101.25	10.00	—.—	—.—	10.00
89	79.75	—.—	—.—	100.00	100.00
90	—.—	35.00	—.—	—.—	35.00
91	58.00	—.—	—.—	—.—	—.—
92	—.—	89.00	—.—	—.—	89.00
93	21.75	29.00	—.—	—.—	29.00
94	43.75	19.00	—.—	—.—	19.00
95	100.00	145.00	100.00	—.—	245.00
96	114.00	31.00	—.—	—.—	31.00
97	92.50	37.00	—.—	—.—	37.00
98	193.75	59.00	—.—	—.—	59.00
99	10.00	—.—	—.—	—.—	—.—
100	29.00	13.00	—.—	—.—	13.00
101	34.00	14.00	—.—	—.—	14.00
102	57.75	40.00	—.—	—.—	40.00
103	39.00	19.00	—.—	—.—	19.00
104	47.50	18.00	—.—	—.—	18.00
105	30.00	—.—	—.—	—.—	—.—
106	77.90	30.00	—.—	—.—	30.00
107	119.00	—.—	—.—	—.—	—.—
108	73.75	56.00	—.—	—.—	56.00
109	37.50	—.—	—.—	—.—	—.—
110	111.50	108.00	—.—	—.—	108.00
111	60.00	10.00	—.—	—.—	10.00
112	51.75	9.00	—.—	—.—	9.00
113	25.50	—.—	—.—	—.—	—.—
114	77.50	24.00	—.—	—.—	24.00
115	35.50	—.—	—.—	—.—	—.—
116	31.25	1.00	—.—	—.—	1.00
117	38.25	29.00	—.—	—.—	29.00
118	43.00	—.—	—.—	—.—	—.—
119	52.50	39.00	—.—	—.—	39.00
120	82.45	17.00	—.—	—.—	17.00
121	67.50	—.—	—.—	—.—	—.—
122	36.25	—.—	—.—	—.—	—.—
123	26.25	35.00	—.—	—.—	35.00
124	52.00	9.00	—.—	—.—	9.00
125	55.50	—.—	—.—	—.—	—.—
126	145.00	—.—	—.—	—.—	—.—
127	26.25	—.—	—.—	—.—	—.—
128	88.00	32.00	—.—	—.—	32.00
129	166.00	147.00	—.—	—.—	147.00
130	31.25	12.00	—.—	—.—	12.00
131	39.50	—.—	—.—	—.—	—.—
132	89.55	30.00	—.—	—.—	30.00
133	39.75	—.—	—.—	—.—	—.—
134	34.00	—.—	—.—	—.—	—.—
135	36.85	15.00	—.—	—.—	15.00
136	47.25	—.—	—.—	—.—	—.—
137	124.15	36.00	—.—	—.—	36.00
138	100.00	31.00	—.—	—.—	31.00
139	48.75	34.00	—.—	—.—	34.00
140	48.75	—.—	—.—	—.—	—.—
141	59.00	32.00	—.—	—.—	32.00
142	62.50	17.00	—.—	—.—	17.00
143	60.00	65.00	—.—	—.—	65.00
144	—.—	26.00	—.—	—.—	26.00
145	29.00	40.00	—.—	—.—	40.00
146	50.12	—.—	—.—	—.—	—.—
147	63.50	27.00	—.—	—.—	27.00
148	31.75	43.00	—.—	—.—	43.00
149	15.00	10.00	—.—	—.—	10.00
150	42.75	—.—	—.—	—.—	—.—
151	54.00	—.—	—.—	—.—	—.—
153	43.25	48.00	—.—	—.—	48.00
154	61.70	—.—	—.—	—.—	—.—
155	15.25	—.—	—.—	—.—	—.—
156	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—
157	15.00	—.—	—.—	—.—	—.—
158	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—
159	17.25	—.—	—.—	—.—	—.—
160	18.00	—.—	—.—	—.—	—.—
161	27.75	32.00	—.—	—.—	32.00
162	6.25	—.—	—.—	—.—	—.—
163	25.00	—.—	—.—	—.—	—.—
164	37.50	—.—	—.—	—.—	—.—
165	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—
166	28.75	—.—	—.—	—.—	—.—
167	21.25	10.00	—.—	—.—	10.00
168	25.50	—.—	—.—	—.—	—.—
169	18.75	—.—	—.—	503.50	503.50
170	26.25	—.—	—.—	—.—	—.—
171	28.75	37.00	—.—	—.—	37.00
172	39.25	31.00	—.—	—.—	31.00
173	71.80	9.00	—.—	—.—	9.00
174	20.00	—.—	—.—	—.—	—.—
175	27.15	—.—	—.—	—.—	—.—
176	19.50	—.—	—.—	—.—	—.—
177	24.00	—.—	—.—	—.—	—.—
178	39.10	—.—	—.—	—.—	—.—
179	18.45	—.—	—.—	—.—	—.—
180	24.65	—.—	—.—	—.—	—.—
181	29.25	—.—	—.—	—.—	—.—
182	53.80	—.—	—.—	—.—	—.—
183	35.00	—.—	—.—	—.—	—.—
184	31.50	—.—	—.—	—.—	—.—
185	63.00	—.—	—.—	—.—	—.—
	$10741.62	$5028.50	$200.00	$2203.50	$7432.00

JOHN VERDERBAR, glavni tajnik.

IVANHOE.

Roman. Spisal Walter Scott
Poslovenil J. Z.

(Nadaljevanje.)

Beaumanoir se je obrnil s smehljajem okoli usten proti Konradu.

"Brat, tu lahko vidiš hudičevo delo! Nastavlja trnike, da bi lovil duše: za večno izveličanje po smrti ponuja kratko dobo življenja. Naš zakon se glasi: Semper perculiator leo vorans. Torej tudi proti levu! Doli ž njim! —"

Nekoliko mirnejše je nadaljeval proti Izaku: "Tvoja hči gotovo dela čudeže s pomočjo besedi, pečatov, amuletov in kabalističnih tajnosti. Ali ne?"

"Ne, plemeniti gospod. Ozdravljenja so se ji posrečila večinoma s pomočjo balzama, ki vsebuje čudovito zdravilno moč".

"Kje je izvedela za tajnost?" je vprašal Beaumanoir.

"Iz poročila", je odgovoril Izak nerad. — "Od Miriame, neke modre žene našega rodu."

"Ha, hinavski žid!" je zakričal veliki mojster. "Ali ni to ona Miriam, ki je s svojimi groznimi čarodejstvi iznenadila ves krščanski svet? Njeno telo so sežgali na kolu, njen pepel so pa raztresli na vse štiri vetrove? Tako naj se zgodi tudi zmenoj, ako istega ne zvršim z njeno učenko. Naučil jo bom, kaj se pravi loviti templarje s čarovniškimi sredstvi. — Damian, spodi tega žida pred vrata. Ako se drzne vrniti, ga pa ustreli. Z njegovo hčerjo bomo pa obravnali v smislu krščanskega zakona in kot nam narekuje naše visoko dostojanstvo."

Izaka so vzlic stokanju, ječanju in prošnjam spodili iz grada. Vrnil se je zopet k rabiju, da bi kaj izvedel o usodi svoje hčere. Zdaj se je bal za njeno življenje.

Veliki mojster je pa poklical tempelstonskega preceptorja k sebi.

Šest in trideseto poglavje.

Albert Malvoizin, preceptor ali predstojnik tempelstonskega kapitelja je bil brat Filipa Malvoizina in zaveznik Briana pl. Bois-Guilberta.

Med razkošno živečimi templarji je Albert igral veliko ulogo. Ločil se je toliko od njih, da je razumel s plaščem hinavščine prikriti svoje grehe in častilakomnost. Na zunaj se je kazal kot fanatika, v svojem srcu je pa črtil stroge meniške predpise.

Ako bi ne bil veliki mojster prišel hipno, tedaj bi ne bil našel nič graje vrednega v tempelstonskem kapitelju. Pa še sedaj je Albert ponižno poslušal očitke velikega mojstra in se potrudil resno, da je svojo občino, v kateri je preje kraljevala razuzdanost, spremenil v družbo asketičnih pobožnjakov. Seveda je ta sprememba napravila zelo ugoden utis na velikega mojstra.

Ali Beaumonoir se je takoj razsrdil, ko je izvedel, da je Albert dovolil pripeljati židovsko jetnico v kapitelj, raditega ga je sprejel tudi zelo hladno.

"V tej hiši', je pričel Beaumanoir resno, " v hiši sv. templarskega reda biva židovska žena, katero je pripeljal sem neki brat z vašim dovoljenjem."

Alberta je ta nagovor zelo iznenadil, ker je bila židinja skrita v neki tajni sobi. Obraz velikega mojstra mu ni obetal nič dobrega. Zategadelj je skušal rešiti sebe in svojega prijatelja Briana.

"Ali ne veš, da naši predpisi prepovedujejo pripeljati ženske v kapitelj?" ga je nahrulil Beaumanoir.

"Seveda vem, prečastiti oče", je odgovoril predstojnik. "Saj vendar moram poznati najvažnejše predpise našega reda."

bilo mogoče, da si privolil, da je bilo mogoče, da si privolil, da je smel brat privleči židovsko čarovnico za sveto zidovje?"

"Židovsko čarovnico!" je ponavljal Albert. "Bog obvaruj —"

"Da, židovsko čarovnico', je rekel veliki mojster. "Ali se mar drzneš tajiti, da ne biva Rebeka, hči skopuha Izaka, učenka zavržene čarovnice Miriam v tvojem kapitelju? — Sramota!"

"Častiti oče", je odgovoril Albert. "Vaša modrost mi je strgala mreno raz mojih oči. Čudil sem se, da je vitez Bois-Guilbert pripeljal to dekle v kapitelj. Dal sem jo takoj zapreti, da sem jo ločil od njega."

"Torej ne bivata skupaj?"

"Kaj? Pod to streho?" je rekel Albert in se prekrižal. "Sveta Magdalena obvaruj nas kaj takega! Ako sem grešil, ker sem jo vzel v kapitelj, da sem jo zaprl in ločil od tega brata, tedaj sem pripravljen napraviti pokoro. Ker je pa vaša modrost spoznala v židinji čarovnico, je pa vse jasno. —"

"Tako je, tako!" je vzkliknil veliki mojster. "Konrad, zdaj spoznavaš, kako nevarne so hudičeve spletke. Mi vidimo lepo dekle, v resnici je pa čarovnica v službi peklenščeka. Mogoče zasluži Brian bolj naše pomilovanje kot kazen, bolj podporo palice kot šibo kazni in groze. Mogoče ga reši molitev bratov in ga privede zopet v krog tovarišev".

"Hudo bi nas zadelo", je odgovoril Konrad, "ako bi red izgubil eno svojih najboljših sulic v dobi, ko naša občina potrebuje pomoč svojih sinov. Brian je s svojo roko potolkel tristo Sarancev."

"Kri teh psov", je rekel Beaumanoir "je dopadljiv dar angeljem in svetnikom. Mogoče nam bodo pomagali, da uničimo učinek čarodejstva, pod vpljivom, katerega trpi naš brat. Pretrga naj vezi Delile, kakor je Samson pretrgal močne vezi, s katerimi so ga zvezali Filistejci. Čarovnica, ki je razprostrla svoje mreže, da bi ujela enega naših bratov, naj pa umre!"

"Ali angleški zakoni —" je ugovarjal preceptor.

"Angleški zakoni dovolijo vsakemu sodniku soditi v njegovem okraju" je odgovoril Beaumanoir. "Najneznatejši baron sme na svojem prijeti čarovnico in obsoditi. In te moči naj bi ne imel veliki mojster v kapitelju?! — Mi bodemo sodili in obsodili. Čarovnica mora biti uničena, da bodo njena dejanja odpuščena in pozabljena. Pripravite dvorano, da zaslišimo čarovnico!"

Malvoizin je odšel, — — — pa ne,, da bi pripravil dvorano, marveč je šel k Bois-Guilbertu, da bi ga seznanil z novimi dohodki, ki je bil silno razburjen, ker ga je židinja okarala in spodila.

"Nehvaležnica!" je zaklical, "neumnica! Odklanja onega, ki je za njo zastavil svoje življenje v ognju in krvi. Pri nebesih, Malvoizin! Napravil sem pot do nje, ko je padalo opaljeno tramovje — kljuboval sem stoterim pšicam, ki so kot toča vdarjale ob moj oklep, pri tem sem pa rabil ščit, da obvarujem njo! Zdaj mi očita, zakaj jo nisem pustil umreti in ne izkaže mi niti najmanjšega hvaležnega čuta — pa tudi za prihodnjost mi ni obljubila nič. — Vrag jo je blagoslovil s trdovratnostjo!"

"Mislim, da je vrag vaju obsedel!" je rekel Albert. "Kolikokrat sem pridigoval previdnost, ako že ne vzdržnosti? Ali ti nisem povedal, da je mnogo krščanskih deklet, ki bi bile hvaležne, in bi si štele v greh, ako bi ne ljubile tako pogumnega viteza. Ti si pa začel ljubiti svojeglavo židinjo! Pri sv. maši! Stari Beaumanoir je govoril resnico, ko je dejal, da te je začarala."

"Beaumanoir?!" se je zarežal Brian. "Ali je to tvoja previdnost, Malvoizin? Povedal si otročjemu starčku, da Rebeka biva za tem zidovjem?"

"Nisem mogel drugače', je rekel Albert. "Vašo skrivnost je nekdo izdal. — Ako je to zvršil vrag ali kdo drugi, nevem. Zasukal sem vso zadevo dobro — ako se odpoveš Rebeki. Obžalovali te bodo — kot žrtev čarodejstev. Ona je čarovnica in kot taka se bo pokorila."

"Pri Bogu, tega ne bo zvršila", je zaklical Bois-Guilbert.

"Pokorila se bo", je odgovoril Malvoizin. "Ne ti, ne kdo drugi jo zamore rešiti. Luka Beaumanoir je prepričan, da bo smrt te židinje žrtev, ki bo izbrisala vse ljubavne grehe templarjev. In ti veš, da ima moč in voljo zvršiti svoj pobožen namen."

"Ali meniš, da bo kasnejši svet verjel v tako neumno pobožnjaštvo?" je vprašal Bois-Guilbert

"Kaj bodo verjeli kasneje, nevem", je odgovoril mirno Malvoizin, "zdaj bodo pa posvetnjaki in duhovniki k sodbi velikega mojstra rekli amen."

"Albert, moj prijatelj si", je pričel Bois-Guilbert. "Dovolite ji moraš uteči — odvedel jo bom v varno zavetje."

"Nemogoče! V hiši mrgoli ljudi velikega mojstra. — Odkritosrčno ti povem, da nočem to zadevo nadaljevati. Mnogo let sem že vagal za te. Nisem pa pri volji, da bi me radi židovskega dekleta degradirali. In če se hočeš ravnati po mojem nasvetu, boš gosji lov opustil in se oprijel lova s sokolom. Bois-Guilbert, pomisli — tvoje sedanje mesto, bodoče časti, vse je v nevarnosti. Ako se ne odpoveš Rebeki, ima Beaumanoir moč, da te pahne iz reda. — In on bo to priliko izrabil. Boji se za svojo vladarsko palico, katere se oprijemlje s tresočimi rokami. On tudi ve, da predrzno stegueš svojo roko po nji. Ne dvomi o tem, da te bo uničil, ako mu boš sam prišel z ugodnim vzrokom — z obrambo židovske čarovnice. Pusti mu svobodno roko v tem oziru — ker jo ti obdržati ne moreš. Kedar bo palica v tvoji trdni roki, takrat boš lahko ljubil ali pa sežigal hčere Jude po svoji volji".

"Malvoizin", je pričel Brian, "ti si hladnokrven — — —"

"Prijatelj!" je segel vmes Albert, "radi tega sem sposoben dati ti dober nasvet. Še enkrat ponovim: Rebeke ne moreš rešiti — pohiti k velikemu mojstru in se vrzi na kolena pred njim in reci mu —"

"Pred njim na kolena? Nikdar! Tepcu bom povedal v obraz —"

"No, povej mu odprto v obraz, da ljubiš ujeto židinjo. Tembolj, ko boš nadaljeval v tem smislu, tolikor hitreje bo izročil ujeto dekle grmadi. Po priznanju, da si prelomil svojo obljubo, ne moreš upati kaj dobrega. Opustiti moraš svoje častihlepne in dalekosežne načrte in se kot za denar ponujajoči najemnik boriti v majhnih bojih, ki divjajo med Flandrijo in Burgundijo."

"Govoril si resnico", je po kratkem molku dejal Brian. "Pobožnjaškemu starčku ne bom dal najmanjše prilike, da bi bil nad menoj. Kar se pa Rebeke tiče, pa tudi ne zasluži, da bi radi nje daroval dostojanstvo in čast. Pustil jo bom na cedilu, prepustil jo bom njeni usodi —"

"Ne omahuj! Ženske niso za drugo, da nas razveseljujo v trenotkih žalosti in tuge, so pravzaprav igračica — častihlepnost je prva življenska naloga. Bolje, da tisoč takih krhkih stvarc kot je židinja pogine, kakor da ti obstaneš na poti, ki te vodi navzgor! Toda — moram proč — pripraviti moram vse za zaslišbo."

"Že sedaj?" je vprašal Brian.

"Da, zasliševanje bo kmalu končalo, ko je obsodba že določena."

"Rebeka", je vzkliknil Brian, ko je ostal sam. — "Zakaj te ne morem prepustiti tvoji žalostni usodi, kakor mi ta hladni hinavec svetuje? — Še nekaj bom poskusil, da te rešim — Gorje tebi, če boš nehvaležna! Ako me boš zopet zavrnila, potem bo moje maščevanje enako moji ljubezni. Življenje in čast Bois-Guilberta se ne sme postaviti na tehtnico, kjer ga pričakujejo zaničevanje in očitki kot plačilo —"

(Dalje prihodnjič.)

Razno.

— **Blagoslov kapitalizma.** Dne 20. junija je na seji francoske poslanske zbornice v pretresljivem govoru razložil posestnik plavžev Rozet grozni položaj domačinov v severno afričanskih francoskih kolonijah. Vsa zbornica je bila pod utisom njegovega govora. Meščanski listi so seveda molčali kakor grob, niti z besedico niso omenili Rozetovih izvajanj. Francozi so zasedli kolonije že l. 1830, 80 let kolonialne politike, 80 let trpljenja in ponižanja za domačine. V tem času so odvzeli Francozi domačinom 5 in pol miljonov hektarjev zemlje, štirikrat več kakor meri saško kraljestvo. Medtem so pokrajine, ki spadajo k najrodovitnejšim vsega sveta. Danes so lastnina nekaterih finančnih družb in veleposestnikov, ki dobivajo silno visoke dohodke, od prodaje žita, vina, zgodnje zelenjave in živine. In ti so davka prosti! Zato pa morajo plačevati domačini lepo vrsto visokih davkov: zemljiški davek, desetino, živinski davek, dohodninski davek, denarne kazni in vrhtega morajo še tlačaniti. Arabcem se godi tako, kakor se je godilo našim prednikom takrat, ko je še valptov bič opletaval njihove hrbte. Arabec ne sme svobodno potovati v tuje dežele, niti v lastni deželi ne, imeti mora dovoljenje francoskih oblasti, ki pa dele to dovoljenje kaj samovoljno. Za Arabce velja v polni meri še to, kar je veljalo na Francoskem v letih pred revolucijo za največje nasilstvo: samovoljna aretacija brez sodnijske obtožbe, aretacija, ki jo zapove nadut in vsemogočen uradnik. Pred nekaj leti so pričeli ustanavljati šole za otroke domačinov. Šolstvo se je pričelo prav lepo razvijati, a l. 1908 so sklenili francoski kolonisti na nekem kongresu sledeče: "Izjavljamo, da so šole za domačine naravnost nevarne za obstoj Alžira, zato želi kongres, da se pouk odpravi." Tako govore ljudje, ki se ponosno prištevajo k narodu z najvišjo kulturo. Vlada sicer ni do pičice izpolnila njihove želje, ali pouk je prikrojila tako, da ne bo več 'nevaren" Alžiru. Učitelji na teh šolah dobivajo mesečno po 40 mark. Domačini so popolnoma brezpravni, nobenega upliva nimajo na upravo svojih lastnih zadev, vse urejujejo francoski prefekti in vojaki s pomočjo domačega plemstva, ki je izdalo svoje ljudstvo tujcem. Pravic nimajo, ali dolžnost pač do vlade, ki jih tako nesramno izkorišča. Vojni minister Millerand je zapovedal, ne da bi prej uprašal za ljudsko voljo, da mora ena petina domačinov mohamedancev k vojakom za dobo treh let. Seveda niso domačini z navdušenjem sprejeli ministrove zapovedi, tem več živahen odpor se je zbudil v njih in trumoma beže iz domovine v Turčijo.

* *

— **Pomoč gorečim osebam.** Velikorat slišimo in čitamo, da je ta ali ona oseba zgorela. Posebno pogosto dolete te nesreče ženske in otroke, največkrat po lastni krivdi. Koliko groznih muk, koliko nezgod, koliko žalosti bi bilo odvrnjenih, ako bi hotel vsakdo misliti na to: nikdar zanetiti ognja v peči ali ognjišču s petrolejem ali špiritom, nikdar doliti petroleja svetilki, ko še gori, ali špirita v samorovar, dokler gori v njem. Otrok ne puščati h gorečemu ognjišču, ali pustiti, da bi se igrali z užigalicami! Nikdar hoditi z lučjo v prostore, v katerih diši po plinu! Poleg goreče svetilke ne snažimo nobenega predmeta z bencinom. Ako pa se že zgodi nesreča, da se užge človek, kako mu najbolje pomagamo? Komur se je vnela obleka, naj ne leti proč, ker na prepihu splamti ogen in se razširi neznansko hitro po vihrajoči obleki, plamen udari v obraz in lase. Zračni prepih učinkuje prav tako, kakor če piha kovač z mehom v ogenj. Osebo, ki gori, zavijmo hitro v odejo, preprogo, posteljnino, potem jo vrzimo na tla in jo trkljajmo toliko časa po tleh, da plamen ugasne. Na prostem obmetujmo gorečo osebo s peskom in prstjo. Nato šele pričnimo polivati nesrečneža od glave do nog temeljito z vodo, da ne prične ogenj žgati telo. Potem naložimo dotičnika na preprogo. Zdravnik je seveda nujno potreben. Nesrečnik naj pije le vroče pijače — čaj, kavo, grok — ker pade toplota telesa prav močno, ko je ogenj zadušen. Z ostrimi škarjami zrežemo nato vsa oblačila, nogavice, čevlje, da posamezni kosi sami odpadejo. Kjer so rane, tam varno obrežemo blago, nikdar ne smemo strgati blaga iz ran. Da ne pride zrak do ožganih mest, jih moramo temeljito polivati z oljem ali pa potresati z moko. Rane se nato prav varno obložé z vato. Kako silno nevarne so opekline, vidimo iz tega, da umrjejo skoraj vse osebe, katerih koža je ožgana do ene tretjine. Popolnoma vseeno je, ali so rane globoke.

* *

— **Delovni čas in uspeh dela.** O tem zanimivem predmetu poroča "Zarja", soc. dnevnik v Ljubljani naslednje: "Neštetokrat se je že ovrgla podjetniška trditev, da je vsled krajšega delovnega časa uspeh dela slabši. Koliko je resnice na tej podjetniški trditvi, nam vnovič kažejo zanimivi podatki strokovne organizacije avstrijskih tobačnih delavk. V zadnjih letih se je delovni čas v tobačnih tovarnah skrajšal, s 1. januarjem 1910 je dosegel 51 ur na teden. V tobačnih tovarnah so samo akordne plače, samo nekatere delavke, ki imajo opraviti s splošnimi manipulacijami, dobe tedensko plačo. Iz teh podatkov pa je razvidno, da niti delavec z zaslužkom, niti podjetnik z dobičkom ni na slabšem, čeprav je krajši delovni čas. Leta 1901 je bilo v vseh tovarnah 41.364 vposlenih, dohodki tobačne režije so bili 220.076.166 kron in vsaka zaposlena oseba je ustvarila za 53-20 K. 47 v. vrednosti. Leta 1906 so skrčili delovno dobo za četrtinko ure. Vzlic temu je vstvarilo v tem letu 41.445 vposlenih oseb 245.743.947 K. dohodkov, od katerih je ustvaril vsak posameznik za 5920 K. 91 vin. vrednosti. Leta 1910, ko se je delovni čas vnovič skrajšal, je doseglo 40.339 zaposlenih oseb 287.384.930 K. dohodkov, izmed katerih jih je bil vsak posameznik ustvaril povprečno 7124 K. 24 vin. Če hočemo še nadaljnih dokazov, moramo vračuniti čisti dobiček in tovarniške stroške. Leta 1910 so bili tovarniški stroški 87,317,997 K, čisti dobiček pa 132,758,109 K. Leta 1906 so tovarniški stroški dosegli 87,801,182 K. višine, čisti dobiček pa višino 157,972.765 K. Leta 1910 pa so tovarniški stroški poskočili le na 110,528.098 K. čisti dobiček pa na 176.856.832 K. Iz teh podatkov je razvidno, da so tobačne tovarne kljub krajšemu delovnemu času neprenehoma množile svoj dobiček. Podjetnik je napravil dobro kupčijo. Če kljub temu tudi delavske plače niso narastle sorazmerno z dobičkom, je to le dokaz, kako majhen je delež delavcev pri nadvrednosti, ki jo ustvarijo. Temu zlu pa more odpomoči le mezdni boj, ki ga vodijo strokovne organizacije.

Zmes.

— **Policijska sirovost.** Časopisje v Nemčiji je že dostikrat ožigosala sirovost stražnikov v Vratislavi. Ali kar je spravila na dan sodnijska obravnava 28. junija proti policijskemu stražniku Robertu Kiszewskemu, zatemnjuje vse dosedanje izbruhe sirovosti. Robert Kiszewski opravlja že deset let policijsko službo v Vratislavi. Obtožnica državnega pravdnika pravi o njem. Stražnik neusmiljeno trpinči že pet let svojo ženo, ki je rodila enajst otrok, od katerih je devet živih. Kiszewski je ukazal lastnemu sinu, da je prinesel vrv, s katero je povezal ženi, ki je bila v drugem stanu roke in noge. Potem je pokleknil nanjo in jo pretepal. Slabotna žena je omedlela vsled tega, a ko se je zopet zavedla, jo je mož polival z mrzlo vodo in jo z nova obdeloval s sabljo. Zdravnik doktor Lomnitz je pod prisego pričal, da so se poznali grozni znaki trpinčenja na nogah in zadku. Več dni so se poznale proge in praske na rokah in nogah, ker je stražnik zvezal svojo ženo z verižico, kakoršno imajo stražniki. Ko je bila žena v porodniški postelji, jo je mož zvlekel iz postelje in znosil vso posteljino na balkon, tako da je zmrzujoča žena z največjo težavo znosila posteljnino nazaj. Vzrok tega nečloveškega trpinčenja je bil ta, ker je žena obula moževe copate. Tudi babica je potrdila, da je mož uprav po živalsko ravnal s svojo ženo, ki je imela nekaj tisoč mark dote. Ko je bila dota 1907, porabljena, je mož pričel svojo ženo neusmiljeno pretepati. Za njegovo globoko versko prepričanje je nasledni zrek značilen: "Upam, da me ljubi Bog kmalu osvobodi od tebe." Kadar je ženo pretepal, je zaklenil svoje otroke v kuhinjo. Med preiskavo je devetletni stražnikov sin zelo obtežilno izpovedal zoper svojega očeta. Pri razpravi je pa govoril popolnoma drugače, zato je predsednik sodišča Jenske opravičeno trdil, da je med tem časom oče uplival na sina, da je pri razpravi govoril v prid očetu. Policijski komisar Thiele, čez katerega so se vratislavski delavci že dostikrat morali pritožiti, je temu sirovežu dal najboljše službeno izpričevalo. Državni pravdnik je predlagal devet mesecev zapora. A sodni dvor je izpremenil zapor v globo 150 mark in je utemeljeval svojo razsodbo, da stvar ni tako zelo huda in da se resnično poznajo le sledovi trpinčenja in znaki od vezi. Druzega pa da ni dokazanega. Kako strogo zna pa ravno tisti sodni dvor postopati, kadar je obtožen delavec, se je izkazalo dan poprej, ko je obsodil socialno demokratičnega volilnega kontrolorja na en mesec zapora, ker je na nekem zborovanju ustrelil v zrak, da bi s tem preplašil ljudi, ki so ga hoteli napasti. In ravno tisti sodni dvor je svoj čas obsodil soc. Löbeja na enoleten zapor, češ, da je hujskal ljudi. Potem pa še trdijo, da so pred zakonom vsi enaki!

* *

— **Trpinčenje vojakov.** V Pfalzburgu na Nemškem je neki praporščak zagrešil težko telesno poškodbo na prostaku. Na dvorišču vojašnice je imel manjši oddelek vojakov vaje, eden izmed njih je storil neko nespodobnost. Praporščak ga je nato vprašal: "Kaj ti je ljubše: ali 21 dni zapora ali zaušnica?" Vojak se je odločil za zaušnico, ki je bila tako krepka, da so morali vojaka takoj prepeljati v bolnišnico. Zdravnik je konstatiral, da ima vojak pretrgano ušesno mrenico.

* *

— **Deputacija** čeških delavskih Sokolov iz New Yorka. Pri odkritju Palackijevega spomenika je zapustila deputacija čeških delavskih Sokolov iz Amerike demonstrativno slavnostni prostor. Odstranitev utemeljujejo s tem, da se ne strinja z njihovimi strogo protiklerikalnimi nazori, da bi bili navzoči pri slavnosti, ki se je udeležuje toliko cerkvenih dostojanstvenikov.

* *

— **Najhitrejša pošta.** Na banketu francoskega avtomobilskega kluba je tožil znani ljubitelj športa Archdeacon francosko poštno upravo, da je najslabše organizirana pošta sveta. "Matin" je nato napravil zanimiv poskus, da bi dognal, katera dežela ima najboljše organizirano pošto. Sedemnajst korespondentov v največjih evropskih mestih je dobilo nalogo, da istega dne ob isti uri pri glavnem poštnem uradu vsak svojega glavnega mesta ukrenejo naslednje: oddajo naj brzojav, naroče naj telefonski razgovor v najmanj sto kilometrov oddaljeno mesto in oddajo naj poštno nakaznico. Najhitreje so sprijeli brzojav v Londonu, namreč v teku 30 sekund je bilo vse v redu. V Parizu so rabili že eno minuto, v Rimu 1 minuto in 41 sekund, v Berlinu celo 2 minuti in 40 sekund. Telefonski razgovor se je ukrenil najhitreje v Bruslju, natanko v 55 sekundah; London je rabil šest minut dve sekundi. Pariz sedem minut, Berlin 13 minut, Rim celo uro in 16 minut. Oddaja poštne nakaznice je rabila v Londonu eno minuto 36 sekund, v Rimu 2 minuti 34 sekund, v Parizu štiri minute, v Bruslju 14 minut. Zanimiv "Matinov' poskus je torej dokaz, da funkcionira londonska pošta razmeroma najboljše, berlinska pa najslabše.

* *

— **Nenasitni militarizem.** Kadar gre za militaristične izdatke ni nobena vsota vladi in njenim podrepnikom previsoka. Na Ruskem, ki je ena najzaostalejših držav, kar se tiče splošne ljudskei zobrazbe, je dovolila duma 502 miljonov rubljev za izpopolnitev vojne mornarice, V državi, kjer pogine vsako leto tisoče in tisoče ljudi za lakoto, kjer primanjkuje ljudskih šol, zdravnikov, kjer je poljedelstvo na najnižnji stopnji, tam bodo izdali 502 miljonov za drednote, oklopnice, kanone, ki bodo črez nekaj let staro železo. Referent o predlogi ki je pozivljal poslance naj sprejmejo zakon, ker s tem izpolnijo svojo dolžnost do domovine in do "presvetlega poglavarja ruske vojne sile."

* *

— **Pogumna hčerka.** Iz Szatmara poročajo: V Munkaczu je hči oberstlajtnanta Hirthla dala kornemu poveljniku Boroeviču krepko zaušnico. Gospodična Hirthlova pripoveduje, da je hotel korni poveljnik na vsak način upokojiti njenega očeta, ker je imel nezakonske otroke. Hirthl je sicer vse poskusil, da bi postali njegovi otroci legitimni, a ves trud je bil zaman. Na čast kornemu poveljniku je bil zvečer banket, h kateremu Hirthl ni smel priti. Ko je prišla njegova hčerka domov in videla, da je tako razburjen zaradi tega, ker bo moral iti v pokoj, je šla v hotel, kjer je stanoval poveljnik. Gospodična ga je vprašala, ali je bila to zadnja njegova beseda v očetovi zadevi. Poveljnik je odgovoril. "Da, zadnja". Takrat mu pripelje gospodična krepko zaušnico. Pri tem prizoru je bilo navzočih večje število častnikom in civilistov.

J. S. JABLONSKI
Slovenski fotograf
izdeluje vsa v fotografično stroko spadajoča dela dobro in poceni
6122 St. Clair Avenue.
CLEVELAND OHIO.

DR. ADOLF MACH
ZOBOZDRAVNIK
Uradne ure: 9 do 12 dop. 1 do 6 pop. 7.30 do 9 zvečer. Ob nedeljah po dogovoru.
2601 S. Lawndale Av. vogal 26th St.
CHICAGO, ILLINOIS.

Denar pošiljamo v domovino.
Po sledečih cenah:

$10.35	K. 50
$20.50	K. 100
$41.00	K. 200
$102.50	K. 500
$204.50	K. 1000
1020.00	K. 5000

S temi cenami so vračunjeni vsi stroški.
PRODAJAMO ŠIFKARTE.
MENJAMO DENAR.
Govorimo slovenski.
Kaspar Državna Banka
1900 Blue Island Av., Chicago Ill.

Štiri in osemdeset
tisoč ljudi ima vloge o tej banki. Nekateri živijo v drugih državah, zopet drugi v stari domovini. Pošiljajo nam s pošto svoje prihranke, ker je ena največjih in najvarnejših bank v Ameriki. Z enim dolarjem lahko začnete vlagati in vloga vam bo nosila štiri od sto obresti.
The Cleveland Trust Company
SAVINGS BANK
5 MIL. DOLARJEV
St. Clair office, St. Clair St. cor. E. 40th, CLEVELAND
Za pet dolarjev na leto lahko najamete hranilni predal (box) iz Armorjevega jekla, v katerem so vaši privatni papirji, vrednosti varni pred ognjem, tatovi, vlomilci in drhalskimi napadi. Vabimo Vas, da si ogledate hranilne predale med uradnimi urami.

EMIL BACHMAN, 1719 So. Center Ave., Chicago, Ill.
Največja slovanska tvornica za ZASTAVE, REGALIJE, ZNAKE, KAPE, PEČATE itd. v Ameriki.
Izdeluje zlate znake za vsa slovenska, hrvatska, češka, slovaška in srbska društva v Ameriki.
Pišite po naš veliki cenik ki je tiskan v vseh slovanskih jezikih in kateremu so priležena zahvalna pisma od poznanih društev.
Lastnik je rodom Čeh, piše slovenski in hrvatski in je član S. N. P. J., odkar se je ustanovila.
EMIL BACHMAN
BADGES, FLAGS & CAPS
BANNERS

NAJVEČJA SLOVANSKA TISKARNA V AMERIKI JE
Narodna Tiskarna
2146-50 Blue Island Ave., Chicago, Ill.
Mi tiskamo v Slovenskem, Hrvaškem, Slovaškem, Češkem, Poljskem, kakor tudi v Angleškem in Nemškem jeziku. Naša posebnost so tiskovine za društva in trgovce. "GLASILO" in "PROLETAREC" se tiskata v naši tiskarni :: :: ::

The Lake Shore Banking and Trust Co.
USTANOVLJENA 1890
Assests: nad $3,600.000.00
Hranenje in splošni bančni posli. Posojila na zemljišče in drugo.
55. cesta in St. Clair Ave. Huron Road in Prospect Ave.
Superior Ave. in Addison Road.
Pri nas vlaga država Ohio in mesto Cleveland. Plačemo 4 od sto.
Pošiljamo denar v stare domovine hitro in zanesljivo. Ter prodajamo parobrodne listke. Smo zastopniki od vsak glavnih prekmorskih črt.
Želimo Vašega znanstva.
Jno. M. Gundry, preds. Harley B. Gibbs, podpreds. H. W. King, podpreds.
J. Horace Jones, blagajnik. Walter S. Bowler, tajnik in blag.
L. C. Kollie in George F. Schulze, pomožna cashier.

EDINA SLOVENSKA TVRDKA.
Zastave, regalije, znake, kape, pečate, in vse potrebščine za društva in jednote.
DELO PRVE VRSTE. CENE NIZKE.
Slovenske cenike pošiljamo zastonj.
F. Kerže Co. 2616 S. Lawndale Ave. Chicago, Illinois